

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายเฉพาะของกองร้อยตำรวจ
ตระเวนชายแดนที่ 124 อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องโดยเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
2. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงาน
3. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ
4. ข้อมูลเกี่ยวกับตำรวจตระเวนชายแดน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

ปัจจุบันการบริหารงานมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหากผู้บริหารมีความรู้
ความสามารถก็จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ และมีความก้าวหน้าแต่ถ้าผู้บริหารไม่มี
ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจะทำให้องค์กรล้มเหลวได้ ดังนั้น ความรู้ความเข้าใจด้านการ
บริหาร จึงมีความจำเป็นต่อความสำเร็จของการบริหารอย่างยิ่ง

1. ความหมายของการบริหาร

คำว่า การบริหาร ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Administration และคงใช้คำว่า
Management ได้เช่นเดียวกัน ซึ่งการบริหารหรือการจัดการนี้ได้มีการศึกษา และรวบรวมขึ้น
เป็นระบบมีการค้นคว้ารวบรวมขึ้นเป็นทฤษฎีได้ เห็นได้ว่าการบริหารจึงเป็นศาสตร์เป็น
วิทยาศาสตร์ ซึ่งเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Administrative Science หรือ Management
Science สำหรับคำว่า การบริหารนี้ได้ มีผู้ให้คำจำกัดความไว้มาก

สมพงษ์ เกษมสิน (2537 : 6) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และ
ศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administration resource) มาประกอบตาม
กระบวนการบริหาร (Process of administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

ประยุทธ์ เจริญสวัสดิ์ (2540 : 3) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใด ๆ ที่ปฏิบัติตนเป็นผู้บริหารที่จะต้องเข้ามาทำหน้าที่จัดระเบียบและดำรงไว้ซึ่งสภาพภายใน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหาร คือ การทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่กำหนดนั่นเอง และจากคำจำกัดความข้างต้นนี้จะเห็นว่า การบริหารก็คือ การทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ และสามารถสรุปเป็นหลักการได้ว่า

1.1 ต้องมีองค์การ (Organization) และองค์การนั้น ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) อันแน่ชัด

1.2 ต้องมีคนทำงาน คนซึ่งทำงานนี้จะต้องมีการทำงานร่วมกัน ดังนั้น คนจึงเป็นส่วนอันสำคัญในการบริหารหรือการทำงาน

1.3 ต้องมีทรัพยากรในการบริหาร ซึ่งนอกจากคน (Man) แล้วจะต้องมีทรัพยากรอื่นที่สำคัญ ได้แก่ เงิน (Money) วัสดุ (Material) วิธีการ (Method) ในการทำงาน

1.4 ต้องมีการจัดการในการบริหารหรือการทำงาน เป็นคั่นว่าการจัดสายการบังคับบัญชา การกำหนดระเบียบ วิธีการทำงาน เพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์

2. วิธีการบริหาร

เนื่องจากการบริหารเป็นสังคมศาสตร์ประยุกต์ ที่สามารถปรับเปลี่ยนไปตามเหตุการณ์ มนุษย์เองได้พยายามหาวิธีที่จะช่วยให้สามารถแก้ปัญหา และทำให้การปฏิบัติงานทางการบริหารทุกกรณีมีประสิทธิภาพทุกครั้ง และเหมาะสมกับสถานการณ์เสมอ หรือเรียกว่า “วิธีการบริหารตามสถานการณ์” (Situational or contingency approach) มีวิธีการอยู่ 3 วิธี ดังนี้ (ธงชัย สันติวงษ์, 2530 : 66 – 72)

2.1 วิธีการบริหารแบบการตัดสินใจ (Decisional approach) การบริหารงานแบบนี้ ได้มีบทบาทมากขึ้นในการบริหาร โดยอาศัยวิธีการทางคณิตศาสตร์เข้าช่วยเหลือเป็นการตัดสินใจเชิงปริมาณวิธีการนี้ ถือว่ากระบวนการตัดสินใจในการทำงานต่าง ๆ เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด หน้าที่สำคัญของการบริหารตามแนวความคิดนี้ก็คือ การจัดให้มีข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ และการทำการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมที่สุด ผู้ซึ่งต้องทำการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ จะต้องทำการเลือกส่วนประกอบของจุดมุ่งหมายต่าง ๆ หนทางต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือให้สำเร็จผลตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว สาระสำคัญของการตัดสินใจจึงต้องเกี่ยวข้องกับพิจารณาในแง่ของวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ทางเลือก โอกาสและผลต่าง ๆ ที่จะออกมา วิธีการที่

กล่าวนี้จึงเป็นวิธีที่ให้ความสนใจต่อการตัดสินใจและระบบต่าง ๆ เป็นสำคัญ (Decision and system centered)

2.2 วิธีการบริหารแบบระบบเพื่อการปรับตัว (Adaptive approach) ภาระหน้าที่ของการบริหารระบบนี้ก็คือ การพยายามที่จะสร้างสรรค์ให้องค์การมีความเข้มแข็งเรื่อย ๆ เพื่อให้ที่จะให้มีความสามารถในการที่จะรับกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และเพื่อที่จะพยายามทำให้ องค์การมีหนทางเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ เป้าหมายของการบริหารจะหมายถึง การสามารถอยู่รอดและมีลักษณะเป็นองค์การที่ทรัพยากรที่เข้มแข็งและมั่นคง ที่พร้อมจะรับกับความกดดัน เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ภายในและที่เกิดขึ้นจากภายนอก ในด้านหนึ่งผู้บริหารจะพยายามปรับภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เร็ว และมากเกินไปให้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีส่วนประกอบที่เหมาะสม เพื่อรักษามิให้ความสัมพันธ์ที่สมดุลอย่างใดที่มีอยู่ต้องเสียไป ในขณะที่เดียวกันกับที่อีกด้านหนึ่งก็พยายาม มิให้ความสัมพันธ์ดังกล่าวต้อง หยุดอยู่กับที่ขาดการเติบโตโดยสิ้นเชิง

2.3 การบริหารตามสถานการณ์ (Situational approach) วิธีการบริหารตามสถานการณ์นี้ ช่วยให้มีการเชื่อมโยงทฤษฎีการบริหารที่เป็นศาสตร์ทางวิชาการให้มีโอกาสนำไปใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้โดยตรง ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของวิธีการตามสถานการณ์นั้นก็คือตัวสถานการณ์ หรือก็คือชุดของเหตุการณ์ที่ซึ่งมีอิทธิพลต่อองค์การมาก ที่สุด ณ เวลาใดเวลาหนึ่งและด้วยการมุ่งเน้นถึงความสำคัญของการคิดตามสถานการณ์ (Situational thinking) นี้เอง จึงช่วยให้ผู้บริหารเกิดความเข้าใจว่าภายใต้สถานการณ์เฉพาะนั้น ๆ ผู้บริหารควรจะใช้เทคนิคการบริหารอะไร จึงจะทำให้องค์การสามารถบรรลุผลสำเร็จมากที่สุดได้ ข้อดีของวิธีการบริหารตามสถานการณ์ จึงเท่ากับเป็นการช่วยย่อช่วงเวลาก่อสร้างสมประสพการณ์ของนักบริหารที่เคยมีและต้องค่อย ๆ พิจารณานำเอาหลักการแต่ละอันมาฝึกฝนประยุกต์ใช้อย่างช้า ๆ ให้สามารถคิดวิเคราะห์กับสถานการณ์ได้ในทันที การต้องใช้เวลาฝึกฝนหาความชำนาญทางด้านศิลปะการบริหารงาน จึงจำเป็นน้อยลงการเข้าสู่สถานการณ์ได้ในทันที ย่อมทำให้การบริหารงานต่าง ๆ ถูกต้องตามความเป็นจริงได้เร็วขึ้น

วิธีการบริหารตามสถานการณ์นี้ แม้จะเป็นของใหม่ที่พัฒนาขึ้นมาในช่วงทศวรรษที่ 1960 นี้ก็ตาม แต่ก็มิได้หมายความว่าทฤษฎีการบริหารต่าง ๆ จะผิดบกพร่องในตัวมันเองก็หาไม่ตรงข้าม วิธีการบริหารตามสถานการณ์จะมีความใกล้เคียงกับวิธีการแบบระบบ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่พยายามเข้ามาช่วยประสาน (Integrate) วิธีการต่าง ๆ ให้เข้ามารวม

กันและนอกจากนี้ ยังช่วยเน้นถึงความเกี่ยวพันที่มีต่อกันของหน้าที่ทางการบริหารทั้งหลาย มากกว่าที่จะปล่อยให้มีการศึกษาแต่ละหน้าที่แยกจากกันอีกด้วย

3. หน้าที่ในการบริหาร

หน้าที่ในการบริหาร 5 ประการ ดังนี้ (ธงชัย สันติวงษ์, 2530 : 79 – 82)

3.1 การวางแผน (Planning)

การวางแผน หมายถึง การกำหนดวิธีทางที่จะปฏิบัติไว้เป็นล่วงหน้า (Predetermine a course of action) ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จตามต้องการ

การวางแผนขององค์กรต่าง ๆ มักจะเกี่ยวข้องกับการคิดพิจารณา (Thinking) ถึงอนาคตขององค์กรจากปัจจุบันสัมพันธ์ไปถึงเรื่องราวในอนาคต ที่จะเป็นผลกระทบต่อองค์กรวางแผนมีสาระสำคัญอยู่ที่เป็นการกระบวนกรคิดที่จะต้องครอบคลุมเป็น สาระในทุกแง่มุม เพื่อให้ได้มาซึ่งกลยุทธ์ (Strategy) สำหรับการทำงาน สิ่งที่จะต้อง กระทำและการกำหนดวิธีการสัมพันธ์ที่จำเป็นที่จะเสริมให้องค์กรประสบความสำเร็จตาม ความมุ่งหมายได้

ในการดำเนินการวางแผนนั้น เริ่มแรกสุดจะต้องใช้ดุลพินิจ เพื่อให้ได้คำตอบ ที่ชัดเจนว่า องค์กรต้องการที่จะทำอะไรให้ได้ อะไร หรือต้องการให้องค์กรเป็นอย่างไร เมื่อ สิ้นสุดถึงระยะใดระยะหนึ่งที่คาดคิด หรือนั่นก็คือการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (Objectives or goals) ขององค์กรนั่นเอง จากนั้นก็ต้องพิจารณากำหนดสิ่งที่จะเป็นจะต้อง กระทำที่ดีที่สุด เพื่อที่จะให้สำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้แล้วนั้น การวางแผนจึงมีความหมายในรูปของการคิดที่จะเป็นต้องประกอบด้วยการมองการณ์ไป ข้างหน้าการคาดการณ์ถึงสภาพความเป็นไปของสภาพแวดล้อม คาดคะเนถึงความต้องการและ สภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ จนกระทั่งสามารถสรุปขึ้นเป็นแผนการกระทำที่จำเป็น และเหมาะสม สำหรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังกล่าว

หน้าที่ในการวางแผนนี้ ถือได้ว่าเป็นหัวใจหรือส่วนที่สำคัญที่สุดของการ บริหารจัดการ เพราะเหตุผลต่าง ๆ ที่อาจสรุปสนับสนุนไว้ได้ ดังนี้

3.1.1 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์ หรือทิศทาง การทำงานในอนาคตขององค์กร ซึ่งเปรียบได้กับเป็นการเลือกหนทางชีวิตขององค์กรก็ว่าได้

3.1.2 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคิดที่ต้องใช้เหตุผลคิดให้ถูกต้องที่สุด เพื่อกำหนดว่าจะต้องใช้ทรัพยากรอะไร หรือต้องทำอะไรบ้าง จึงจะทำให้สามารถสำเร็จ ตามเป้าหมายต่าง ๆ ได้

3.1.3 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณากำหนดวิธี การแบ่งสรรการใช้ทรัพยากร และสิ่งที่จะต้องกระทำต่าง ๆ

3.1.4 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวิธีการ ที่จะใช้ประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ และเป้าหมายที่กำหนดขึ้นต่าง ๆ ที่กำลังพยายามทำอยู่นั้น

ด้วยเหตุผลที่การวางแผนต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องสำคัญต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนี้คือเกี่ยวข้องกับการเลือกจุดมุ่งหมายของการกระทำ การเลือกวิธีที่จะกระทำการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์การที่ได้ลงทุนมา และการมาตรการที่จะคอยกำกับดูแลให้มั่นใจได้เสมอว่าสิ่งที่กำลังกระทำอยู่นั้นเหมาะสมที่สุดเสมอ เหล่านี้ประกอบกับเป็นเรื่องที่จะต้องใช้ความสามารถ ในการคิดอย่างสมเหตุ และเป็นสาระที่มีประโยชน์ การวางแผนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง และกระทำได้ยากและต้องใช้เวลามาก เพราะในกระบวนการคิดวางแผนนั่นเอง โอกาสที่จะผิคนั้นมีมาก ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากข้อจำกัดหลายทางด้วยกัน เช่น การมองข้ามหรือมองไม่เห็นถึงสิ่งที่เป็นปัจจัย หรือสาระสำคัญบางอย่าง ซึ่งอาจมองได้ไม่ทั่วถึง การจำกัดด้วยเวลาที่เร่งรัดให้ต้องตัดสินใจ หรือความยากลำบากของการคาดการณ์เรื่องในอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยในสภาพแวดล้อมที่มักจะมีอยู่เสมอมิได้ขาด ทั้งในรูปของการเปลี่ยนแปลงที่นึกถึงได้ และนึกไม่ถึงว่าจะเปลี่ยนแปลงอีกด้วย

3.2 การจัดองค์การ (Organizing)

การจัดองค์การ หมายถึง ภาระหน้าที่ในการกำหนด จัดเตรียม และจัดความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หน้าที่ในการจัดองค์การนี้ จะเริ่มต้นด้วยการพิจารณากำหนดให้ทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องกระทำ เพื่อให้สำเร็จตามแผนงานที่ได้วางไว้ จากเป้าหมายและแผนการทำงานต่าง ๆ ผู้บริหารย่อมจะทราบได้ว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างมากน้อยแค่ไหน และมีลักษณะอย่างไรที่จะต้องทำ จากนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องดำเนินการจัดเตรียมกิจกรรม หรืองานที่จะต้องทำเหล่านี้ ให้เป็นกลุ่มงานต่าง ๆ งานใดที่เหมือนกันก็จะรวมเข้าด้วยกันเป็นกลุ่มเดียวกัน เพื่อมอบหมายให้แก่ผู้บริหารแต่ละคน พร้อมทั้งทำการมอบหมายอำนาจหน้าที่ (Delegation of authority) ให้เพื่อใช้สำหรับการทำงานที่ได้มอบให้รับผิดชอบไปทำ และขณะเดียวกันก็ต้องดำเนินการจัดให้มีความสัมพันธ์ ที่เหมาะสม ระหว่างกลุ่มกิจกรรมที่แบ่งแยกกันที่ทำงาน เพื่อเป้าหมายหรือแผนงานอันเดียวกัน เรื่องทั้งหมดนี้ ก็คือ ความพยายามในการกำหนด “ลักษณะในโครงสร้างขององค์การ” (Organization Structure) ขึ้น

เพื่อช่วยเป็นเครื่องมือสำหรับการทำงานขององค์กร การจัดองค์การดังกล่าวนี้ จะต้องกระทำ ได้เหมาะสมถูกต้อง และสามารถอำนวยความสะดวกให้คนที่อยู่ในองค์กรเดียวกันที่ต่างฝ่าย ต่างทำงานให้ได้ทราบถึงขอบเขตของงาน อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ และสามารถ ทำงานร่วมกับฝ่ายอื่น ได้อย่างดี

วิธีการดำเนินการจัดองค์การขององค์กรใด ๆ ก็ตาม จะเป็นไปในลักษณะ เดียวกันทั้งหมด กล่าวคือ จะต้องมีการแบ่งแยกงานออกเป็นกลุ่ม ๆ และรวมเอากิจกรรม ที่เหมือนกันเป็นประเภทเดียวกันเข้าไว้ด้วยกันเป็นกลุ่ม ต้องทำการมอบหมายงานให้ผู้อยู่ได้ บังคับบัญชามอบหมายอำนาจหน้าที่ที่จำเป็นแก่การปฏิบัติงาน และขณะเดียวกัน ก็ต้องจัดให้ มีการประสานงานกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานทั้งหมดด้วย

ในกรณีขององค์การธุรกิจ กิจกรรมตามเป้าหมาย และแผนงานที่ทำการผลิต สินค้าเพื่อขายหากำไรนั้น กิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ก็มักจะประกอบด้วยงานที่แบ่งเป็นกลุ่มงาน ผลิต งานขาย งานจัดซื้อ งานบัญชี และการเงิน และงานบริหารบุคคล เป็นต้น

กลไก และหลักสำคัญของการจัดองค์การ ที่ผู้บริหารทุกคนต้องคำนึงถึงเสมอ ก็คือ ด้วยเป้าหมายที่สูงขึ้น และเป็นงานใหญ่ที่ยากขึ้น ที่ต้องอาศัยคนและความชำนาญงาน ด้านต่าง ๆ มากขึ้นนั้น สิ่งที่จะต้องทำก็คือ การแบ่งงานกันทำตามถนัด ทั้งในแง่ แบ่ง ตามแนวนอน ตามหน้าที่งาน (เช่น งานผลิต งานบัญชี และการเงิน) และแบ่งตามแนวตั้ง ตามขนาดความสามารถ (เช่น ผู้บริหารระดับสูง ระดับกลางและต่ำ) เพื่อให้เกิดผลดีใน ทางประหยัด และประสิทธิภาพหลักของการแบ่งงานให้ฝ่ายต่าง ๆ ไปทำการกระจายงาน หรือมอบหมายงานออกไป จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่เพื่อมิให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่รับมอบหมาย งานไปทำผิดวัตถุประสงค์หรือขัดแย้งกับฝ่ายอื่น การกำหนดขอบเขตของอำนาจ หน้าที่ และความสัมพันธ์ที่ชัดเจนของทุกฝ่าย จึงเป็นสิ่งจำเป็นและด้วยเหตุที่วัตถุประสงค์ที่ คาดคิดไว้ในบ้านปลายนั้นแท้จริงก็คือ การสำเร็จผลตามเป้าหมายอันเดียวกันนั่นเอง ผู้บริหาร ขององค์กรจึงจำต้องคำนึงถึงหลักของการให้มีการประสานงาน อยู่เสมอตลอดเวลา สิ่งที่จัด ขึ้นตามกระบวนการจัดองค์การ จึงย่อมมีความมุ่งหมายเหล่านี้เป็นพื้นฐานของการพิจารณา อยู่ด้วยตลอดเวลา

3.3 การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)

หน้าที่ในการจัดคนเข้าทำงานนั้น ได้แก่ การคัดเลือก และบรรจุคนเข้า ทำงานและธำรงรักษาให้มีคนงานที่มีประสิทธิภาพในตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์กร หน้าที่

นั่นจะเป็นหน้าที่ต่อเนื่องจากหน้าที่การจ้องการโดยตรง กล่าวคือ ด้วยการจ้องการหน้าที่ตำแหน่งงานต่าง ๆ จะถูกระบุ และกำหนดไว้ให้เห็นถึงขอบเขต และความยากง่ายของงานในแต่ละตำแหน่ง และการหวังให้งานทุกอย่างขององค์การมีทางบรรลุผลสำเร็จได้นั้น ย่อมต้องการคนงานที่มีความรู้ความสามารถพร้อมตามความจำเป็นสุดแล้ว แต่ความยากง่ายของงานแต่ละประเภท ผู้บริหารย่อมต้องจัดการตามหน้าที่ประการนี้ ด้วยการจัดทำงานแผนกำลังคนสำหรับตำแหน่งต่าง ๆ ประเมินกำลังคนที่มีอยู่แล้ว และดำเนินการคัดเลือกหาบุคคลที่มีความสามารถเหมาะสม รวมตลอดถึงการแนะนำคนให้เข้าใจถึงสิ่งต่าง ๆ ก่อนการทำงาน การฝึกอบรมและพัฒนาคนงาน เพื่อให้สามารถทำงานได้ดีขึ้น

หน้าที่การจัดคนเข้าทำงานนี้ นับได้ว่าเป็นหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการทำงานในอนาคต ทั้งนี้ เพราะผลการดำเนินงานจะเป็นไปในรูปใดย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของคนงาน ซึ่งจะเป็นผู้ปฏิบัติงานต่าง ๆ และการสั่งการจะเป็นไปได้ราบรื่นเพียงใดก็ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะคุณภาพของคนงานที่มีอยู่เช่นเดียวกันด้วย ดังนั้นการมุ่งสนใจให้มีความพร้อมเพียงในด้านกำลังคน จึงเท่ากับเป็นการประกันให้องค์การมีทางบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ส่วนหนึ่ง การมีคนงานที่ดีเยี่ยมให้องค์การมีทางได้ประโยชน์จากการช่วยคิดริเริ่ม การร่วมมือ และการได้ประสิทธิภาพในงานที่เขาปฏิบัติ

ปัญหาสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่จัดคนเข้าทำงานนี้ จะอยู่ที่การจัดคนเข้าทำงานในตำแหน่งงานบริหาร ทั้งนี้ เพราะงานในตำแหน่งบริหารต่าง ๆ นั้น เป็นงานยากที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรกต่อจากผู้บริหารชั้นสูง และต้องการบุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นนักบริหาร (Managerial skills) ด้วย ด้วยความจำเป็นดังกล่าว และโดยเฉพาะการให้ได้มา ซึ่งบุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าวนี้ เป็นเรื่องจำเพาะที่ต้องอาศัยประสบการณ์และความรู้ผู้บริหารทุกคนจึงจำเป็นต้องให้ความสนใจต่อหน้าที่ดังกล่าวนี้เป็นอันมาก

3.4 การสั่งการ (Directing)

การสั่งการ หมายถึง ความพยายามที่จะให้การกระทำต่าง ๆ ของทุกฝ่ายในองค์การ เป็นไปในทางที่จะส่งเสริมให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

การสั่งการนี้ มักจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่มีความสามารถรู้จักวิธีในการชี้แนะและคุมบังคับบัญชา (Guiding and supervising) ให้การทำงานของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเป็นไปตามที่ต้องการมากที่สุด หน้าที่หลายด้านที่จะต้องปฏิบัติในการสั่งการก็คือ ผู้บริหารทุกคนจะต้องรู้จักทำการมอบหมายงาน (Delegate) ได้ถูกต้อง ต้องเข้าใจถึงหลักและวิธีการจูงใจคน และสามารถกระตุ้นให้สอดคล้องและเข้ากันได้

คืออย่างดี และรวมตลอดถึงมีศิลปะในการกระตุ้นส่งเสริมให้ฝ่ายต่าง ๆ มีความคิดริเริ่มและ
 อุทิศกำลังแรงกำลังความคิดให้ประโยชน์ต่องานขององค์การ และการรู้จักวิธีการจัดซื้อ
 จัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ได้ด้วย

แม้ว่าแนวความคิดที่เกี่ยวกับการสั่งการดังที่กล่าวมานี้จะดูเป็นเรื่องง่ายก็
 ตามแต่วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการสั่งการ เพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการนั้น เป็นเรื่องที่กระทำได้ยาก
 และจำต้องอาศัยศิลปะในการจัดการเข้าช่วยเป็นอันมาก หลักวิธีปฏิบัติต่าง ๆ จำต้องมีการ
 นำมาปรับให้ใช้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ผลที่ได้จึงจะเป็นไปตามที่หวัง
 เอาไว้

ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนี้ ผู้บริหารทุกคนจะต้องกระทำตนเป็น ผู้นำ
 ที่เหมาะสม และจะต้องเข้าใจถึงเรื่องราวที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล (Humanbehavior)
 เป็นอย่างมากกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ จะต้องมีความสามารถทางด้านมนุษยสัมพันธ์
 (Humanrelations skills) อยู่ไม่น้อย ความรู้ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral sciences)
 จึงเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญไม่แพ้ความรู้ทางด้านเทคนิคอื่น ๆ เหตุผลก็เพราะตลอด
 กระบวนการของการบริหารงาน ผู้บริหารจำต้องเกี่ยวข้องกับคนอยู่เสมอมิได้ขาด และคนก็
 เป็นปัจจัยที่มีโอกาสผันแปรไปในทางต่าง ๆ ได้มากกว่าปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น เครื่องจักร
 เป็นต้น

มีผู้กล่าวเสมอว่า คนเป็นหัวใจของความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์การ
 ซึ่งก็เป็นคำกล่าวที่เหตุผลสนับสนุนอยู่อย่างชัดเจน ปัญหาของผู้บริหารในหน้าที่ของการสั่ง
 การ จึงอยู่ที่ว่าทำอะไรจึงจะสามารถจัดการ และสั่งการตัวคนในขณะที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้
 ปฏิบัติไปในทิศทางที่ส่งเสริมให้องค์ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์สูงสุดได้

3.5 การควบคุม (Controlling)

การควบคุม คือ การบังคับหรือกำกับให้การทำงานต่าง ๆ เป็นไปตาม
 แผนในการจัดการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ได้นั้น เพื่อที่จะให้แน่ใจได้ว่า
 การลงทุน เพื่อประกอบกิจการจะไม่สูญเปล่า และเพื่อให้มีการระมัดระวัง ป้องกันมิให้เกิด
 การสูญเสียนั้น ผู้บริหารจำต้องมีมาตรการในการควบคุมงานของตนอยู่เสมอ การปฏิบัติหน้าที่
 ควบคุมของผู้บริหารนั้น เริ่มแรกสุดผู้บริหารจะต้องทำการจัดระบบการรายงาน (Reporting
 system) เพื่อใช้สำหรับการควบคุมขึ้น โดยต้องพิจารณากำหนดว่าข้อมูลหรือตัวเลขใดที่
 จำเป็นสำหรับการควบคุมบ้าง จากนั้นก็จะต้องกำหนดมาตรฐานของการปฏิบัติงานต่าง ๆ ขึ้น
 เพื่อใช้วัดผลการทำงานในการดำเนินการควบคุมวิธีการก็คือ ทำการวัดผลการดำเนินงาน

ที่นำไป เพื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดเอาไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถทราบถึงข้อเสียของงานที่ได้ทำไปแล้วซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการที่จะได้ทราบถึงปัญหา และดำเนินการแก้ไขสิ่งที่แตกต่างจากแผนได้ซึ่งย่อมจะทำให้เกิดความแน่ใจได้ว่า งานที่จะทำต่อไปนั้น มีทางที่จะสำเร็จตามแผนได้ แม้ว่าได้ทางปฏิบัติการวางแผนจะต้องมาก่อนการควบคุมก็ตาม แต่การมี การวางแผนแต่เพียงสิ่งเดียว และตรงตามเวลาตามแผนซึ่งได้คาดการณ์ไว้แล้วเท่านั้น ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการให้เกิดความมั่นใจได้ว่าการเสียหายจะไม่เกิดขึ้น ผู้บริหารทุกคนจึงจำเป็นต้องติดตามควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้ทราบได้ว่างานที่เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่ และจะต้องทำการแก้ไขสิ่งใดบ้าง

ในสมัยก่อนงานทางด้านควบคุมนี้ มักจะสนใจควบคุมเพราะผลงานที่สามารถวัดได้ง่ายและชัดเจนเท่านั้น เครื่องมือที่ใช้ควบคุมส่วนใหญ่มักจะประกอบด้วยตัวเลขงบประมาณค่าใช้จ่าย บันทึกต่าง ๆ ที่ได้จากการตรวจสอบผลงาน และบันทึกเกี่ยวกับเวลาที่เสียไป ทั้งที่เกิดจากคนและเครื่องจักร เป็นต้น แต่เครื่องมือที่ใช้ควบคุมเหล่านี้ จะสามารถใช้วัดผลงานเฉพาะในส่วนที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนว่าผิดไปจากแผนเท่านั้น แต่โดยที่ในความเป็นจริงสิ่งที่ผู้บริหารต้องการจะวัดหรือควบคุมก็คือ ผลงานที่ได้ทำไป และผลงานดังกล่าวนี้ ถ้าจะครอบคลุมให้ทั่วถึงทุกด้านแล้วก็คือ ผลงานที่เกิดจากการกระทำของคนรวมอยู่ด้วย ซึ่งบางอย่างอาจจัดให้เห็น โดยชัดเจนได้ยาก เช่น ความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบให้ลุล่วงไปประสิทธิภาพในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาในหน้าที่งานของตน เหล่านี้ล้วนแต่เป็นส่วนสำคัญที่จะต้องควบคุมด้วย เช่นกัน ดังนั้น ที่ถูกต้องแล้วปัญหาของการควบคุมจึงควรอยู่ที่ตัวคนเป็นประเด็นสำคัญ กล่าวคือ ต้องกำหนดให้คนงานต้องรับผิดชอบต่อผลแตกต่างที่เกิดขึ้นในทางไม่ดีจากการปฏิบัติงานของตน และจำเป็นที่คน ๆ นั้นจะต้องทำการปรับปรุงการทำงานของตนให้ดีขึ้นด้วย ดังนี้ ความสมบูรณ์ครบถ้วนต้องการควบคุมจึงควรอยู่ที่การควบคุมคนว่าได้ทำงานไปเป็นอย่างไรบ้างมากกว่า

จากการพิจารณาเรื่องปัญหาของการควบคุมว่า อยู่ที่การควบคุมการทำงาน ของตัวบุคคลนี้เอง หน้าที่ในการควบคุมจึงควรรวมถึงการควบคุมพฤติกรรมในหน้าที่งานของคนงานด้วย การใช้ระบบการให้รางวัลผลตอบแทน และการลงโทษทางวินัยรวมอยู่ด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หน้าที่ในการบริหารทั้ง 5 ประการนี้ จะเป็นหน้าที่สำคัญที่แยกแยะออกมาให้เห็นถึงภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่พึงต้องปฏิบัติ ซึ่งถ้าหากจะพิจารณาขอบเขตของสิ่งที่ผู้บริหารต้องเกี่ยวข้องแล้ว หน้าที่ในการบริหารของผู้บริหารทุกคน

จะเกี่ยวกับการจัดการ 3 อย่าง คือ การจัดการเกี่ยวกับด้านความคิด หรือนั่นก็คือ การจัดการองค์การเพื่อให้มีการจัดแบ่งกิจกรรมทรัพยากร และสิ่งของต่าง ๆ เพื่อให้มีระเบียบในการปฏิบัติงานร่วมกัน และการจัดการเกี่ยวกับคน หรือนั่นก็คือ การจัดคนเข้าทำงาน เพื่อให้ได้คนดีที่มีความสามารถเหมาะสม การสั่งการเพื่อให้คนงาน (หรือผู้ตาม) ทั้งกรณีรายบุคคลและกลุ่มปฏิบัติงานด้วยดี และการควบคุมเพื่อให้การปฏิบัติงานของทุกฝ่ายเป็นไปตามแผนที่คาดคิดมากที่สุด

หน้าที่ในการบริหารที่จะต้องจัดการงานสามสิ่งดังกล่าวนี้ นับได้ว่าได้ครอบคลุมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้บริหารทุกคนจะต้องเกี่ยวข้องในการบริหารองค์การทุกประเภท

4. หลักธรรมาภิบาล : หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบในสังคมภาครัฐ และการปกครองท้องถิ่น ซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติการ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้ความสามัคคีและร่วมกันเป็นหลักก่อให้เกิดพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกรถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสและความมีส่วนร่วมเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองท้องถิ่น

ในการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการ ดังนี้ (จลองนพ อัมพรรัตน์, 2550 : 10-13)

4.1 หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎของบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคล

4.2 หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยบรรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุน

สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต จนเป็นนิสัยประจำชาติ

4.3 หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน ของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการ ให้มีความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย

4.4 หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นใจการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ

4.5 หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน ประชาชนทุกคนจะต้องทำความเข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและใช้อำนาจโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

4.6 หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม โดยตรงแก่ให้คนไทย มีความประหยัดใช้ของอย่าง คุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้า และบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันในเวทีโลก และรักษาพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

จากแนวคิดของการบริหารดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินการ ใด ๆ ที่นำไปสู่การปฏิบัติงานร่วมกันของคน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งการจะทำให้

การบริหารประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้มากน้อยเพียงใดส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับขบวนการบริหารนับตั้งแต่ การวางแผน การจัดบุคคลเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุมที่ดี รวมถึงมีการบริหารงานที่เป็นไปตามหลักการบริหาร จัดการบ้านเมืองที่ดีด้วย กรณีการปฏิบัติงานตามนโยบายเฉพาะของกองร้อยตำรวจตระเวน ชายแดนที่ 124 อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว จะมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จได้ นั้นต้องอาศัยกระบวนการบริหารและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมาเป็นองค์ประกอบอัน จะทำให้การดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายสามารถตอบสนองความต้องการของ ประชาชนได้

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงาน

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานนั้น มีผลต่อการปฏิบัติงานยิ่ง เพราะผลของงานส่วนหนึ่งมาจากความสามารถในการปฏิบัติงาน นักวิชาการบางท่านได้ให้แนวคิดไว้ ดังนี้

ประคินันท์ อุปรนัย (2518 : 39) กล่าวว่า ความสามารถเป็นการแสดงออกในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล และมีจุดมุ่งหมายและเป็นความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล

เดโช สวานานนท์ (2512 : 1) แสดงความเห็นไว้ว่า ความสามารถ หมายถึง การกระทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกายหรือการกระทำทางจิตใจและความสามารถนี้ยังแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความสามารถทั่วไป หมายถึง ความสามารถที่จะทำงานได้ทุกด้าน และความสามารถเฉพาะ หมายถึง ความสามารถที่จะทำการเฉพาะอย่างได้ทันทีทันใด เช่น ความสามารถในการอ่าน เขียน เรียน เป็นต้น

จรินทร์ ชานีรัตน์ (2517 : 3) ให้แนวคิดว่า ความสามารถเป็นสมรรถภาพประจำตัวบุคคลที่จะกระทำกิจกรรมใด ๆ ให้สำเร็จ เช่น ความสามารถทางวิชาการ ความสามารถทางกาย ความสามารถทั่วไป ที่สามารถทำงานทุกอย่างได้ และความสามารถเฉพาะเรื่อง

อนันต์ อนันตกุล (2535 : 17-18) แสดงความคิดเห็นว่า ความสามารถเป็นสิ่งที่ช่วยในการปฏิบัติงานได้สำเร็จมากน้อยเพียงใด

วิเชียร แพทยาคม (2535 : 413-421) ให้ความหมายของคำว่าความสามารถ ว่า หมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งและหมายถึงความรู้สึที่ได้จากการเรียนรู้และการจำ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานสรุปได้ว่า ความสามารถ หมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้ การศึกษา และสามารถนำไปปฏิบัติหรือกระทำให้สำเร็จได้ แต่จะสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล จะเห็นว่าความสามารถเป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมกระทำ ซึ่งแสดงออกมาโดยมีเป้าหมายต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งและมีความสัมพันธ์กับความรู้และการปฏิบัติงานการทดสอบความสามารถและความสามารถของมนุษย์แต่ละคนแตกต่างกันในแง่ต่าง ๆ ความสามารถเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ทักษะและความถนัดของแต่ละ

บุคคล ดังนั้น การทดสอบความสามารถจึงเป็นการวัดความรู้ ทักษะและความถนัดของแต่ละบุคคล

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

1. ความหมายของนโยบายสาธารณะ

จุมพล หนิมพานิช ได้นำเสนอทัศนะของ ฮ็อกวูด และ กันน์ (Brain W. Hogwood and Lewis A Gunn) นโยบายมีความหมายในฐานะต่าง ๆ ดังนี้

“นโยบาย” ในฐานะป้ายประกาศกิจกรรมของรัฐบาล คือ เป็นสิ่งที่ป่าวประกาศให้สังคมรู้ว่ารัฐบาลจะดำเนินการอะไรบ้าง เช่น นโยบายทางเศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น เป็นความหมายกว้าง ๆ แต่ทั้งนี้ก็อาจเจาะจงได้ เช่น บอกลิศทางเศรษฐกิจ ฯลฯ

“นโยบาย” ในฐานะเป้าหมายทั่วไปของกิจกรรมของรัฐที่พึงปรารถนา คือ เป็นการแสดงจุดมุ่งหมายว่ากิจกรรมดังกล่าวรัฐต้องการอะไร เช่น นโยบายแก้ไขปัญหาคความยากจน เป้าหมายก็คือความยากจนของประชาชนได้รับการแก้ไข ฯลฯ

“นโยบาย” ในฐานะข้อเสนอที่เฉพาะเจาะจง โดยทั่วไป สื่อมวลชน อาทิ หนังสือพิมพ์ เวลาใช้คำว่า “นโยบาย” ซึ่งจะเป็นความหมายไปในทางข้อเสนอของการดำเนินการที่เฉพาะเจาะจงที่องค์การหรือสถาบันทางการเมือง (ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง หรือคณะรัฐมนตรี) ต้องการหรืออยากเห็นรัฐบาลดำเนินการ แต่ทั้งนี้ไม่ได้รวมถึงการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับนโยบายที่กำลังดำเนินการอยู่ หรือดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

“นโยบาย” ในฐานะที่หมายถึง การตัดสินใจของรัฐบาล เป็นการพิจารณาในแง่ของผู้ตัดสินใจ ซึ่งเจาะจงไปที่รัฐบาล ตัวอย่างการตัดสินใจของรัฐบาล ก็คือ นโยบายขึ้นราคาน้ำมันดีเซล ลิตรละ 3 บาท เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2548 เป็นต้น

“นโยบาย” ในฐานะการให้อำนาจอย่างเป็นทางการ การที่รัฐบาลจะต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 ถือเป็นกรเข้าใช้อำนาจอย่างเป็นทางการหรือมีความชอบธรรมที่จะใช้นโยบาย และเมื่อรัฐบาลจะดำเนินนโยบายใดหากได้นำเข้าสภา ก็ถือเป็นกรยินยอมให้ดำเนินกิจกรรมหรือเรื่องนั้น ๆ อย่างเป็นทางการ (ยกเว้นกรณีพิเศษ เช่น การออกพระราชกำหนดเกี่ยวกับการเงิน ความมั่นคงประเทศ ฯลฯ ที่สามารถใช้ก่อนแล้วค่อยนำเข้าพิจารณาจากสภา) จึงสามารถใช้และบังคับใช้ได้ ถือเป็นอำนาจที่สำคัญของรัฐบาล

“นโยบาย” ในฐานะแผนงาน เช่น การอธิบายว่า “นโยบาย หมายถึงแผนงานหลาย ๆ แผนงานมารวมกัน” ซึ่งเป็นการบอกถึงขอบเขตของกิจกรรมรัฐบาล เพราะประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศไทยการจะนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องแปลงนโยบายเป็นแผนงานต่าง ๆ ก่อน เพื่อจำแนกรายละเอียดคน นโยบายหรือกิจกรรมให้ชัดเจนและครอบคลุม

“นโยบาย” ในฐานะผลผลิต ถือเป็นสิ่งที่รัฐบาลดำเนินการเกี่ยวกับการส่งมอบบริการให้กับประชาชนตามที่ได้สัญญาไว้ ซึ่งปรากฏหลายรูปแบบหรือหลายฐานะ เช่น ผลผลิตของนโยบาย อาจอยู่ในรูปของการให้บริการสาธารณะ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เป็นต้น

“นโยบาย” ในฐานะผลลัพธ์ นอกจากหมายถึง “ผลผลิต” แล้วยังหมายถึง “ผลลัพธ์” คือ สิ่งที่ได้รับจากการดำเนินการให้สำเร็จผล แต่ผลลัพธ์นั้นอาจเป็นได้ทั้งด้านบวกและลบก็ได้ ซึ่งมีนโยบายมากมายที่ส่งผลกระทบต่อทั้งดีและไม่ดี เช่น นโยบายขึ้นราคาน้ำมันดีเซล 3 บาท เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2548 คีโนแ่งทำให้รัฐบาลหรือประเทศไม่ต้องแบกภาระกองทุนชดเชย ซึ่งเป็นเงินภาษีของประชาชนมากเกินไป เสียคือทำให้ค่าครองชีพทุกอย่างขึ้น อาทิ ใช้น้ำมันแพงขึ้น 3 บาท ราคาสินค้าขยับตัวสูงขึ้น อย่างนี้เป็นต้น

“นโยบาย” ในฐานะทฤษฎีหรือตัวแบบ ซึ่งทุกคนนโยบายส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับสมมติฐานที่ว่ารัฐบาลจะทำอะไรและผลที่ตามมาหรือผลลัพธ์ของการดำเนินการจะเป็นเช่นไรเพียงแต่สมมติฐานเหล่านี้ไม่ค่อยมีการระบุออกมา แต่ได้แสดงนัยทางทฤษฎีที่เกี่ยวกับสาเหตุและผล กล่าวคือ ถ้ามี x แล้วจะมี y ตามมา หรือถ้ามีเหตุแห่งทุกซ์ ก็จะมีทุกซ์ตามมา

“นโยบาย” ในฐานะกระบวนการ ลักษณะของขั้นตอนนโยบายหนึ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับระยะเวลาและขั้นตอนหนึ่ง ๆ ก่อนที่จะเป็นนโยบาย อาทิ กรณีของร่างพระราชบัญญัติจะเป็นกฎหมายได้ก็ต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการที่ต้องใช้เวลาตั้งแต่มีการค้นคว้า จัดทำ ไปจนถึงขั้นอนุมัติและบังคับใช้

ข้อดังกล่าวข้างต้นเป็นการพิจารณา นโยบายในแง่ “ฐานะหรือตำแหน่ง” ของนโยบาย หากจะพิจารณาเปรียบเทียบถึงนโยบายในมุมมองบทบาทของนโยบายในฐานะการเป็นเครื่องมือของรัฐบาลเพื่อใช้บริหารประเทศแล้ว “นโยบาย” ก็จะหมายถึงสิ่งต่อไปนี้

- 1.1 เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ
- 1.2 เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการตอบสนองความต้องการของประชาชน
- 1.3 เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของประชาชน
- 1.4 เป็นการใช้อำนาจของรัฐบาลเพื่อจัดสรรค่านิยมทางสังคม
- 1.5 เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม

1.6 เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการเสริมสร้างความเสมอภาคในโอกาสแก่ประชาชน

1.7 เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ชนบท ฯลฯ เห็นได้ว่า “นโยบาย” นั้นมีมุมมองและการนำเสนอที่ได้หลากหลาย และแตกต่างกันไป เป็นกระบวนการ ทฤษฎี แผนงาน ผลผลิต ฯลฯ ก็ได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 11 – 74) ระบุว่านโยบาย หมายถึง หลักและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวทางดำเนินการ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Policy” ซึ่งมีรากฐานมาจากคำว่า “Polis” (City-state) ในภาษากรีกและสันสกฤต กับ “pur” (City) ซึ่งวิวัฒนาการมาเป็น “Politia”(State) ในภาษาละตินจนกลายเป็น “policie” ในภาษาอังกฤษกลาง (Middle English) หมายถึง “การดำเนินกิจการสาธารณะ” หรือ “การบริหารงานของรัฐบาล”

กุลธน ธนาพงศธร (2520 : 55) อธิบายว่า นโยบายสาธารณะ คือ แนวทางที่รัฐบาลได้ตัดสินใจเลือกแล้วว่าจะนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้อย่างเหมาะสมและเป็นไปได้ในสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมของสังคม

ทินพันธ์ นาคะตะ (2516 : 102) อธิบายว่า นโยบายของรัฐ หมายถึง โครงการที่รัฐบาลบัญญัติขึ้นเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติในการจัดสรรคุณค่าต่าง ๆ ได้แก่ สังคม

อาร์โรลด์ และอับราฮัม (Harold & Abraham, 1970 : 71) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ คือ การกำหนดเป้าหมาย ค่านิยม และการปฏิบัติ ของโครงการของรัฐ เป็นการระบุว่ากิจกรรมที่เป็นแผนงานหรือโครงการของรัฐที่เรียกว่า นโยบายสาธารณะนั้น จะต้องสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม รวมถึงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย แนวความคิดของ ลาสเวลล์ และ แคลปแลน (Lass well and Keplam) จึงให้ความชัดเจนเกี่ยวกับสาระสำคัญของนโยบายสาธารณะพอสมควร แม้ว่าจะยังไม่ครอบคลุมสาระสำคัญอีกหลายประเด็นก็ตาม

โทมัส (Thomas, 1972 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า “นโยบายสาธารณะ” คือ สิ่งที่รัฐบาลเลือกจะทำหรือไม่กระทำ ในส่วนที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำจะครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดของรัฐบาล ทั้งกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบางโอกาส เช่น การควบคุมความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมและความพยายามในการจัดความขัดแย้งกับสังคมอื่น ๆ เป็นต้น และมีวัตถุประสงค์ให้กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะทำบรรลุเป้าหมายด้วยดี ในการให้บริการแก่สมาชิกในสังคม

จากการศึกษาความหมายของนโยบายสาธารณะสรุปได้ว่า เป็นแนวทางหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐบาล ราชการ องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ตัดสินใจว่าจะทำหรือไม่ทำ ภายใต

อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยกำหนดเป็นหลักการ แผนงานหรือ โครงการ เพื่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและส่วนรวม

2. ความสำคัญของนโยบายสาธารณะ

ความสำคัญในประเด็นหรือมุมมองของผู้กำหนดนโยบาย หมายถึง รัฐบาล องค์กร และประเทศ และอีกส่วนในฐานะผู้ผลิตค้น และได้รับผลจากนโยบายทั้งโดยตรงและอ้อม หมายถึง ประชาชน ซึ่งแต่ละส่วนมีความสำคัญดังนี้

2.1 รัฐบาล เมื่อพิจารณาความสำคัญต่อผู้กำหนดนโยบาย ประการแรก ส่วนใหญ่ผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อการกำหนดนโยบายบริหารประเทศก็คือ รัฐบาล หากรัฐบาลกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ทั้งในด้านค่าความนิยมของสังคม และการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชาชน จะทำให้รัฐบาลได้รับความศรัทธาเชื่อถือจากประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ารัฐบาลสามารถนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล จะยิ่งทำให้รัฐบาลได้รับการยอมรับและความ นิยมจากประชาชนอย่างกว้างขวาง ผลดังกล่าวจะส่งเสริมให้รัฐบาลมีโอกาสดำรงอำนาจในการบริหารประเทศยาวนานขึ้น โดยอาจได้รับความไว้วางใจจากการเลือกตั้งให้ทำหน้าที่รัฐบาลบริหารประเทศต่อไปอีก ในทางตรงกันข้าม หากรัฐบาลกำหนดนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับค่านิยมหรือความต้องการของประชาชน ประชาชนอาจรวมตัวกันคัดค้านเพื่อกดดันให้รัฐบาลเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรืออาจมีผลรุนแรงถึงขั้นทำให้รัฐบาลต้องหมดอำนาจไป หรือในบางกรณี ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะได้กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับค่านิยมและความต้องการของประชาชน แต่รัฐบาลไม่สามารถจะนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ปรากฏการณ์เช่นนี้จะทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาต่อการบริหารงานของรัฐบาล และอาจส่งผลให้รัฐบาลหมดโอกาสที่จะบริหารประเทศต่อไป ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่านโยบายสาธารณะมีผลต่อการดำรงอยู่ของรัฐบาลอย่างสำคัญ หรือเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลในการบริหารประเทศ

2.2 องค์กร ความสำคัญของนโยบาย คือ การนำไปใช้ในการบริหารกิจการ องค์กรหรือหน่วยงาน ความสำคัญของนโยบายสาธารณะที่มีต่อองค์กรนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งองค์กรราชการและเอกชน เพราะองค์กรต่าง ๆ จำเป็นต้องมีทิศทาง หรือจุดหมายปลายทางของตนเพื่อใช้เป็นเส้นทางในการเดินไปสู่จุดหมายนั้น ๆ โดยในภาครัฐมักจะทำกำหนดนโยบายไว้กว้าง ๆ ในวิสัยทัศน์ ภารกิจหรือในแผนพัฒนาต่าง ๆ เช่น แผนพัฒนา 3 ปี และประจำปี เป็นต้น ส่วนองค์กรภาคเอกชนก็จะกำหนดไว้คล้าย ๆ กัน แต่ในนโยบายที่กำหนด

ไว้ส่วนใหญ่จนเป็นไปได้ในลักษณะกลยุทธ์หรือแผนปฏิบัติการ เพราะองค์กรเอกชนมีภาวะการแข่งขันสูงจำเป็นต้องมีนโยบายที่เน้นปฏิบัติให้เห็นผลสัมฤทธิ์ชัดเจนและทันต่อสภาพแวดล้อมขององค์กร หากองค์กรใดที่มีศักยภาพในการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเหมาะสมกับลักษณะองค์กร โอกาสที่จะสร้างองค์กรให้ประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการก็มีสูง แต่ถ้าองค์กรใดไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน โอกาสที่องค์กรจะไม่ประสบผลสำเร็จก็มีมากขึ้นเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นนโยบายเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับองค์กร เปรียบเสมือนเข็มทิศที่บอกทิศทางขององค์กร

2.3 ประเทศ ใช้ในการแสดงทิศทาง ศักยภาพและความสามารถของประเทศ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปและอย่างกว้างขวางว่า ปัจจุบันการดำเนินนโยบายทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นเรื่องที่สำคัญจำเป็นและจะต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ด้วย ประเทศใดมีบุคลากร ทรัพยากรหรือสิ่งต่าง ๆ พร้อม แต่ถ้าไม่รู้จักใช้ ไม่รู้จักบริหาร โดยเฉพาะการบริหารจัดการเชิงนโยบายได้ ประเทศนั้นจะเสียเปรียบต่อประเทศอื่นหรือการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ความสำคัญของนโยบายบ่งชี้ชัดได้จากรัฐบาลทุกรัฐบาล จะต้องแถลงนโยบายในการบริหารประเทศ และต้องครอบคลุมทุกสาขาอาชีพและเหมาะสมกับประเทศด้วย เช่น การที่ประเทศไทยมีนโยบายเพื่อการเป็นครัวโลก ก็เพราะไทยมีความพร้อมในทรัพยากรด้านการเกษตร “นโยบายจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาและการดำรงอยู่ของประเทศ”

2.4 ความสำคัญต่อประชาชน เนื่องจากนโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตทางการเมือง (Political output) เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้น ประชาชนจึงสามารถแสดงออกซึ่งความต้องการของตน ผ่านกลไกต่าง ๆ ทางการเมือง เช่น ผ่านพรรคการเมือง ผ่านกลุ่มอิทธิพลและผลประโยชน์ ผ่านระบบราชการ ผ่านนักการเมือง ผ่านฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น ความต้องการ และการสนับสนุน ของประชาชนจะถูกนำเข้าสู่ระบบการเมือง ไปเป็นนโยบายสาธารณะ เมื่อนโยบายสาธารณะถูกนำไปปฏิบัติและปรากฏผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่พึงปรารถนา จะทำให้ประชาชนได้รับความพอใจ และส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน จะทำให้ประชาชนเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการบริหารงานของรัฐบาลมากยิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากผลลัพธ์และคุณภาพของการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่พึงปรารถนาของประชาชน จะส่งผลให้วิถีชีวิตของประชาชนตกต่ำปรากฏการณ์เช่นนี้จะทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อรัฐบาล รัฐบาลจะต้องพยายามปรับเปลี่ยนนโยบายหรือปรับปรุงการนำนโยบายไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเรียกศรัทธาคืนจากประชาชน มิฉะนั้นประชาชนอาจไม่ให้การสนับสนุนรัฐบาลอีก

ต่อไป ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมืองกับประชาชนจึงเป็นความสัมพันธ์แบบพลวัต (Dynamic system) ดังนั้นนโยบายสาธารณะในฐานะที่เป็นผลผลิตของระบบการเมือง จึงส่งผลอย่างสำคัญต่อวิถีและคุณภาพชีวิตของประชาชนเห็นได้ว่า “นโยบายสาธารณะ” นั้นมีความสำคัญอย่างไรในมุมมองของผู้กำหนดนโยบาย และผู้ได้รับผลจากนโยบายทั้งโดยตรงและอ้อม ทั้งดีและไม่ดี จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ปัจจุบันนี้ “นโยบายสาธารณะ” มีความจำเป็นอย่างมากต่อการขับเคลื่อนสังคมให้เดินไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง

ส่วนผู้ที่มิพบทาทกำหนดนโยบายนั้น อาจเป็นผู้บริหารทุกระดับขององค์กร โดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูง เช่น นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดีกรม นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล เป็นต้น หรืออาจเป็นการทำในหน้าที่รับผิดชอบของคนนั้น อาทิ เป็นเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน เป็นหัวหน้ากองวางแผนและนโยบาย เป็นต้น หรืออีกอย่างก็อาจเป็นการกระทำในนามองค์กรมิใช่ฐานะส่วนตัวก็ได้ เช่น หน่วยงานราชการ ยืมตัวบุคลากรที่อื่นมาช่วยหรือเป็นกรรมการในการกำหนดนโยบาย เป็นต้น

โดยรูปร่างลักษณะของนโยบายสาธารณะทั่ว ๆ ไปนั้นอาจอยู่ในรูปของกฎหมาย ระเบียบ กฎหรือข้อบังคับ หรืออาจอยู่ในรูปแผนงาน โครงการ ประกาศ การแจ้งความ รูปของการสัญญา การแถลงการณ์สถานการณ์เร่งด่วน หรือแม้กระทั่งคำพูด คำอภิปราย ปาถกาทพิเศษ และอื่น ๆ โดยเฉพาะหากผู้ที่กำลังอธิบายนั้นเป็นผู้บริหารระดับสูง

3. องค์ประกอบที่สำคัญของนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะจะมีองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งบอกถึงคุณลักษณะเฉพาะของนโยบายสาธารณะได้ โดยสามารถพิจารณาเป็นประเด็น ๆ ได้ 4 ประการ คือ

3.1 ส่วนประกอบนโยบายของรัฐนั้นอาจแบ่งออกได้เป็น 4 ประการย่อย คือ

3.1.1 ต้องมีเป้าหมายที่แน่นอน กล่าวคือ ไม่ว่าสิ่งใดก็ตาม เมื่อออกมาเป็นนโยบายแล้วจะต้องชัดเจนและแน่นอน ไม่คลุมเครือ และเป้าหมายอันนั้นจะต้องสนองตอบถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นส่วนใหญ่ที่สังคมและประชาชนต้องการด้วย โดยสอดคล้องกับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยหรือวิถีการปกครองของประเทศนั้น ๆ

3.1.2 ต้องมีหลักเกณฑ์และสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จที่ได้ตั้งเอาไว้ กล่าวคือ มีเป้าหมายที่ชัดเจนและจะต้องให้ได้บรรลุไปตามเป้าหมายที่ได้ตั้งเอาไว้ ต้องวางเงื่อนไขเกี่ยวกับการกำหนดทางเลือกเอาไว้หลาย ๆ ทางเพื่อทางเลือกที่ดีที่สุดหลาย ๆ ทางเลือก

โดยอาศัยการวินิจฉัยของการตัดสินใจอย่างสุจริตรอบคอบแล้ว และถูกต้องมากที่สุดของ
ทางเลือกเหล่านั้น คือ มีความเหมาะสมกับนโยบายที่กำหนดขึ้นนั่นเอง

3.1.3 เมื่อวางนโยบายไปแล้วสามารถปฏิบัติงานได้ ไม่ใช่วางนโยบายลงไป
ไปแล้ว ผู้ปฏิบัติงานไม่อาจปฏิบัติงานได้ จะกลายเป็นนโยบายนั้นเป็นการพรรณนาความไป
หรือเพื่อฝัน

3.2 ส่วนประกอบนโยบายตามความในข้อนี้เห็นว่ามิชอบเขตกว้างขวางมาก
ไม่เพียงแต่จะครอบคลุมเฉพาะนโยบายเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงขั้นตอนของการดำเนินงาน
ต่าง ๆ เพื่อนำเอานโยบายมาปฏิบัติอีกด้วย แนวความคิดดังกล่าวนี้ ได้จำแนกองค์ประกอบของ
นโยบายเป็น 5 ประการ ด้วยกัน คือ

3.2.1 ต้องกำหนดวัตถุประสงค์เอาไว้อย่างแน่นอน คือ เพื่อก่อให้เกิด
ประโยชน์แก่ประชาชนโดยส่วนรวม ไม่ใช่เฉพาะกลุ่มหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น

3.2.2 ต้องกำหนดขั้นตอนเป็นลำดับตามขั้นตอนและมีแผนของนโยบายเพื่อ
ก่อให้เกิดผลดีบรรลุตามนโยบายที่ได้วางเอาไว้

3.2.3 นโยบายนั้นจะต้องเหมาะสม สมเหตุสมผลด้วยการกำหนดการกระทำ
ต่าง ๆ ที่จะต้องเลือกและนำมาปฏิบัติให้สอดคล้องกับเงื่อนไขเวลาและสถานที่นั้น ๆ ด้วย

3.2.4 นโยบายนั้นจะต้องลงนามประกาศให้สาธารณชนทราบโดยทั่วถึงกัน
อาจจะออกมาในรูปแบบประกาศให้ประชาชนทราบ แดงซึ่งแจ้งต่อรัฐสภา เพราะรัฐสภาซึ่งถือ
ได้ว่าเป็นตัวแทนของประชาชน หรือโดยผ่านจากสื่อมวลชน เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ กลุ่มผู้นำ
ต่าง ๆ ตัวแทนของกลุ่มประชาชน ฯลฯ

3.2.5 นโยบายนั้นจะต้องมีการดำเนินการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนของ
การกระทำโดยได้ตัดสินใจเลือกข้อกำหนดเอาไว้แล้วมาพิจารณาตามลำดับขั้นตอน

3.3 เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลและเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่น ๆ ของสังคม ซึ่ง
ตามความคิดเห็นเช่นนี้ได้จำแนกองค์ประกอบของนโยบายแบ่งออกเป็น 3 ประการ ด้วยกันคือ

3.3.1 ต้องเป็นรายการของรัฐบาล กล่าวคือ สิ่งที่จะถือได้ว่าเป็นส่วนประกอบ
คือ จะต้องเป็นรายการของฝ่ายรัฐบาลที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่ของรัฐบาลชุดที่บริหารอยู่ใน
ขณะนั้น ไม่ใช่เป็นรายการของเอกชนที่ประกาศออกมาเพื่อให้ประชาชนทราบและคล้อยตาม
การโฆษณาของประชาชน

3.3.2 รายการของรัฐบาลนั้นจะต้องมีการกำหนดเป็นโครงการ (Projected)
ไว้ก่อนล่วงหน้าแล้วว่า จะมีโครงการเพื่อเรื่องใดบ้างในการกำหนดนโยบายและต้องมี

การวางแผน หรือกำหนดโครงการต้องชัดเจนและเป็นไปได้ โดยประกาศให้ประชาชนทราบ ไม่ว่าจะประกาศออกมาในรูปแบบใดก็ตาม เช่น ผ่านสื่อมวลชน หรือตัวแทนของประชาชนก็ได้ และอื่น ๆ

3.3.3 รายการของรัฐบาล ซึ่งได้กำหนดเป็นโครงการไว้ก่อนล่วงหน้า ต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเป้าหมายปลายทาง คุณค่า และการปฏิบัติต่าง ๆ ของรัฐบาลภายในระยะเวลาที่รัฐบาลได้กำหนดเอาไว้ด้วย

3.4 เป็นองค์ประกอบปัจจัยขั้นพื้นฐาน ซึ่งนโยบายทุกประเภทจะต้องมีอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น ส่วนจะมีอยู่อย่างไหน อาจแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเภทของนโยบาย และ

แต่ละประเทศที่ได้กำหนดนโยบายนั้น องค์ประกอบของนโยบายตามแนวความคิดนี้ ก็คือ

3.4.1 เป้าหมาย คือ จุดจบ หมายถึง ความตั้งใจที่ต้องการทำงานนั้นให้บรรลุผลสำเร็จดังที่ได้ตั้งใจเอาไว้ ตั้งวัตถุประสงค์ หรือตั้งความมุ่งหมายเอาไว้ นั่นเอง

3.4.2 วัตถุประสงค์ คือ ความมุ่งหมายเฉพาะอย่างที่ต้องการให้สำเร็จดังที่ได้ตั้งใจเอาไว้ ส่วนความมุ่งหมายนั้นก็คืออุดมการณ์ที่ได้ตั้งข้อคิดเอาไว้ อาจจะสำเร็จหรือไม่ก็ได้

4. ประเภทของนโยบายสาธารณะ

ธีโอดอร์ โลวาย (Theodore Lowine) ได้จำแนกประเภทของนโยบายออกเป็น 3 ประเภท และต่อมา โรเบิร์ต ซาลิสเบอร์รี่ (Robert Salisbury) ได้จำแนกเพิ่มอีก 1 ประเภท รวมเป็น 4 ประเภท ดังนี้

4.1 นโยบายเกี่ยวกับการจัดระเบียบกฎเกณฑ์ (Regulatory policy) เช่น การกำหนดกฎหมายขึ้นบังคับใช้ในรัฐตน การออกระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการปกครองประเทศ เป็นต้น

4.2 นโยบายเกี่ยวกับการกระจายทรัพยากร (Distributive policy) เช่น การจัดทำโครงการก่อสร้างเพื่อกระจายความเจริญและงบประมาณสู่ส่วนต่าง ๆ ของประเทศ

4.3 นโยบายเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรเสียใหม่ (Redistributive policy) กรณีที่โครงการ หรือการดำเนินการต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายก็จะดำเนินการใหม่ เช่น รายได้ งบประมาณกระจายไม่ทั่วถึงหรือครอบคลุม ก็จะต้องนำมาดำเนินการใหม่ เป็นต้น

4.4 นโยบายเกี่ยวกับการจัดระเบียบกฎเกณฑ์ด้วยตนเอง (Self-regulative policy) เช่น นโยบายให้กลุ่มพ่อค้าอ้อยและน้ำตาลแบ่งวิธีการผลิตและส่งขายให้แก่โรงงาน หรือ กลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ กำหนดมาตรการคอยควบคุมจรรยาบรรณของกลุ่มอาชีพด้วยตัวเอง เป็นต้น

ข้อมูลเกี่ยวกับตำรวจตระเวนชายแดน

1. ประวัติตำรวจตระเวนชายแดน

1.1 กำเนิดตำรวจตระเวนชายแดน

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้สิ้นสุดในปี พ.ศ. 2488 ประเทศไทยได้รับความบอบช้ำทั้งในด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจและสังคม ในระยะเวลาเดียวกัน ประเทศไทยมหาอำนาจได้แตกแยก ออกเป็น 2 ค่าย ได้แก่ ค่ายโลกเสรีประกอบด้วย สหรัฐ อังกฤษและฝรั่งเศส ส่วนอีกค่ายหนึ่ง ได้แก่ คอมมิวนิสต์ ประกอบด้วย โซเวียต รัสเซีย และจีนคอมมิวนิสต์ ทั้ง 2 ค่าย มีนโยบายแตกต่างกันไปคนละทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่จีนคอมมิวนิสต์สามารถยึดครองแผ่นดินใหญ่ไว้ได้ทั้งหมด โดยขับไล่ประธานาธิบดีเจียงไคเช็ค จนต้องหนีไปอยู่ที่ไต้หวัน ในปี พ.ศ. 2492 นั้น การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้มีความสำคัญ ต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากทางฝ่ายสหรัฐ ซึ่งเคยส่งคณะเจ้าหน้าที่ไปร่วมทำงานอยู่กับ ประธานาธิบดีเมาเซตุนั้นทราบดีว่า ประธานาธิบดีเมาเซตุนต้องการทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะประเทศที่อยู่รอบประเทศจีน จำนวน 15 ประเทศ ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย

1.2 การจัดตั้งตำรวจตระเวนชายแดนยุคต้น พ.ศ. 2494 – 2515

กรมตำรวจ มีหน้าที่ต่อสังคมในทางที่จะต้องรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศฉะนั้น จึงมีความจำเป็นหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องดำเนินการในทางใดทางหนึ่ง ที่จะป้องกันและรักษาความมั่นคงของชาติ และรักษาชายแดนเพื่อความสงบในราชอาณาจักรไว้ให้ได้ สิ่งแรกที่กรมตำรวจต้องปฏิบัติทันที ก็คือ ทำงานอุดช่องทางต่าง ๆ ตามชายแดนอาณาเขตประเทศมิให้มีการแทรกซึมบ่อนทำลายในบริเวณดังกล่าวของประเทศได้ ฉะนั้นในปี พ.ศ. 2494 กรมตำรวจได้สั่งให้ กองบัญชาการจรดตรวจทำการจัดตั้งหมวดตำรวจรักษาดินแดน (รด.) ขึ้นเป็นครั้งแรก 22 หมวด เพื่อเข้าเฝ้าจุดอุดช่องทางต่าง ๆ ตลอดแนว

ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออกโดยคัดเลือกตำรวจภูธรมาปรับกำลังขึ้นเป็นหลักส่วนหนึ่ง และรับสมัครจากบุคคลภายนอกอีกส่วนหนึ่ง ตามอัตราที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้กำหนด ส่วนอาวุธยุทโธปกรณ์ให้ใช้ของกองคลังจากกองพลลาธิการกรมตำรวจ การจัดตั้งหน่วยตำรวจรักษาดินแดนนี้ ประเทศไทยได้รับการช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา เช่น การก่อสร้างค่ายฝึกอาวุธพิเศษ และพลร่มเอราวัณ จังหวัดลพบุรี นอกจากฝึกตำรวจรักษาดินแดนแล้วยังทำการฝึกทบทวนอบรมตำรวจทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยให้มีการฝึกอาวุธชนิดใหม่ให้แก่ตำรวจทั่วไป ทำการอบรมตำรวจให้มีความรู้ความสามารถในเรื่องสงครามนอกแบบ การจัดของตำรวจรักษาดินแดนในระยะนี้ยังไม่สมบูรณ์ สืบเนื่องเพราะความไม่ประสานกันอย่างกลมกลืนระหว่างวิทยาการทหารและวิทยาการตำรวจ เป็นการติดตามสถานการณ์ที่ประมาทไว้ และเพื่อเป็นการจัดแบบเฉพาะกิจเพื่อแก้เหตุการณ์เฉพาะหน้าเท่านั้น

1.3 พ.ศ. 2496 จัดตั้งกองบัญชาการตำรวจรักษาชายแดน (บข.รช.)

ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2496 สงครามนอกแบบได้อุบัติขึ้นในราชอาณาจักรลาว คอมมิวนิสต์ลาวภายใต้การสนับสนุนของเวียดนามเหนือ ได้ทำการรุกรานดินแดนทางภาคเหนือ ของลาวอย่างเปิดเผย กองทหารเวียคมิน ได้สมทบกับคอมมิวนิสต์ลาวทำการยึดเมืองต่าง ๆ ของราชอาณาจักรลาว ก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศไทยอย่างชัดเจน คณะรัฐมนตรีมีมติให้กรมตำรวจรับผิดชอบในเรื่องการรักษาความปลอดภัยของประเทศ เพราะสถานการณ์ในขณะนั้น ถ้าจะเคลื่อนย้ายกำลังทหารแล้วเกรงว่าจะกระทบกระเทือนต่อสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย โดยมติของคณะรัฐมนตรีจึงได้ออกคำสั่งที่ 436/2496 ลงวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2496 ประกาศตั้งกองบัญชาการตำรวจรักษาชายแดนภาคอีสาน (บข.รช.) ขึ้นเพื่อทำการป้องกันรักษาเหตุการณ์และความสงบทางชายแดนการดำเนินการจัดตั้งกองบัญชาการตำรวจรักษาชายแดนขึ้นนั้นเป็นไปอย่างรีบด่วน โดยมีพล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจเป็นผู้บัญชาการ โดยให้ส่วนกองบัญชาการตั้งอยู่ที่ตึกพยาบาลชุมหวัด จังหวัดนครราชสีมา เป็นการชั่วคราว แล้วทำการระดมกำลังตำรวจจากจังหวัดต่าง ๆ เข้าฝึกและปรับกำลังให้เป็นหมวด เพื่อส่งไปรักษาชายแดนตั้งแต่อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ไปตามลำน้ำโขง จนกระทั่งถึงอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

1.4 พ.ศ. 2497 จัดตั้งกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บข.ตชด.)

เมื่อสถานการณ์ได้คลี่คลายลง และการดำเนินการในการรักษาความมั่นคงของชาติเท่าที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว ได้ให้บทเรียนแก่ผู้บริหารงานบางประการ เช่น ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจรักษาดินแดน (รด.) และตำรวจรักษาชายแดน (รช.) มีความเลื่อมล้ำไม่เหมือนกัน เช่น การเบิกเบี้ยเลี้ยงเดินทาง ตำรวจรักษาดินแดน (รด.) เบิกเบี้ยเลี้ยงไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นหน่วยงานที่อยู่กับที่ตั้งส่วนตำรวจรักษาชายแดน (รช.) เบิกเบี้ยเลี้ยงได้ เพราะถือว่าเป็นหน่วยในสนาม ทั้ง ๆ ที่การปฏิบัติหน้าที่นั้นเป็นงานในลักษณะเดียวกัน ส่วนปัญหาการบังคับบัญชานั้นตำรวจรักษาดินแดน (รด.) ยังคงขึ้นอยู่กับผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้กำกับการภาคและผู้กำกับการเขต แต่ตำรวจรักษาชายแดน (รช.) ขึ้นตรงต่อผู้บังคับบัญชาตำรวจรักษาชายแดน จึงทำให้ไม่มีเอกภาพในการบังคับบัญชากรมตำรวจจึงได้พิจารณาปรับปรุงการจัดใหม่ โดยทำการฝีกตามวิธีของสงคราม นอกแบบและจัดหาอาวุธเครื่องมือเครื่องใช้ให้เหมาะสม สภาพภูมิประเทศฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และภาวะทางการเมืองของประเทศ กรมตำรวจจึงได้มีบันทึกเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตามบันทึกที่ 9683/2497 ลงวันที่ 15 ธันวาคม 2497 (โดยพระพินิจชนคดี) ด้วยเหตุผลว่าเพื่อความเหมาะสมในการควบคุม และการปฏิบัติงานในการรักษาความสงบเรียบร้อย ของกองบัญชาการตำรวจรักษาดินแดนและตำรวจรักษาชายแดน ได้รวมเป็นหน่วยงานเดียวกัน โดยตั้งเป็นกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนขึ้น เพื่อทำหน้าที่รักษาชายแดน และตระเวนชายแดน ตามนโยบายของการป้องกันและรักษาความปลอดภัยของประเทศ กระทรวงมหาดไทย ได้หารือกับกระทรวงกลาโหม และที่ปรึกษาฝ่ายสหรัฐอเมริกา เรื่อง การจัดตั้งกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนขึ้น โดยเอากำลังตำรวจรักษาชายแดน (รช.) และตำรวจรักษาดินแดน (รด.) มารวมดำเนินการปรับกำลัง และฝีกตามวิธีการจัดกำลังรบนอกแบบ เพื่อให้มีหน้าที่ในการตระเวนชายแดน ป้องกันการแทรกซึม ป้องกันการก่อกวนตามชายแดนในยามปกติ ส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติการของกองทัพ และทำลายเคลื่อนที่ รุกล้ำของฝ่ายข้าศึกในยามสงคราม เมื่อมีประกาศกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนขึ้น โดยให้โอนกิจการต่าง ๆ ตลอดจนทรัพย์สินอาคาร โรงเรียนของตำรวจรักษาดินแดน (รด.) และกองบัญชาการตำรวจรักษาชายแดน (บข.รช.) ไปขึ้นกับกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บข.ตชด.) ทั้งสิ้นกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จึงถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมี พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ

เป็นผู้บัญชาการ และ พล.ต.ท.เพียร สฤณดิษุทธิ ศิลป์ พิริยะโยธิน และ พล.ต.ท.หลวงวรยุทธ วิชัย ผู้บัญชาการตำรวจภูธร เป็นรองผู้บัญชาการ พล.ต.ต.หลวงจันทร์ บูรานุยุตต์ และ พล.ต.ต.วุฒิ วีรบุตร เป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการ กรมตำรวจได้โอนนายทหารฝ่ายเสนาธิการอีก 4 นาย เข้ามารับราชการตำรวจด้วย โดยกำหนดให้กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ทำหน้าที่รักษาดินแดนชายแดน ตรวจตระเวนชายแดน และให้มีหน้าที่ช่วยเหลือตำรวจท้องที่ใน การปราบปรามจับกุม สืบสวน ผู้กระทำความผิดทางอาญา โดยร่วมมือและประสานกับฝ่ายปกครอง เพื่อรักษาความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย และ ความสงบสุขของประชาชนทั่ว ราชอาณาจักร

1.5 พ.ศ. 2503 ตำรวจภูธรชายแดน (บข.ภ.(ชด.))

ในปี พ.ศ. 2500 ได้มีการเปลี่ยนแปลง ทางการเมืองเกิดขึ้น ตำรวจตระเวน ชายแดน ได้รับผลกระทบกระเทือนต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ เพราะไม่อาจควบคุมสถานการณ์ ต่าง ๆ ได้ กระทบวงกลาโหมซึ่งเคยสนับสนุนงบประมาณ ได้ถอนงบประมาณที่เคยจัดสรร ทำให้การปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดนชะงักลง การผันผวนทางการเมืองในระบอบนั้น มีผลกระทบกระเทือนต่อหน่วยอย่างยิ่ง เพราะตำรวจตระเวนชายแดนเป็นหน่วยงาน นอกจาก จะมีภารกิจในการรักษาความสงบเรียบร้อยแล้ว ยังมีภารกิจในการป้องกันรักษาความมั่นคงของ ชาติด้วยยิ่งกว่านั้นขีดความสามารถพิเศษ ในการส่งกำลังทางอากาศ ยังเป็นเองที่ก่อให้เกิด ความไม่ไว้วางใจให้แก่การเมืองมากขึ้น ประกอบกับอธิบดีกรมตำรวจในฐานะผู้บัญชาการ ตำรวจตระเวนชายแดน อันเป็นข้าราชการประจำ และในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวง มหาดไทยอันเป็นตำแหน่งข้าราชการการเมืองด้วย เลยทำให้ฐานะของตำรวจตระเวนชายแดน เสวร้ายลงการประคับประคองให้หน่วยคงอยู่เกือบจะไม่เกิดผล เพราะฐานะของตำรวจ ตระเวนชายแดนตลอดเวลาที่ผ่านมา มิได้มีการจัดตามพระราชกฤษฎีกา แต่เป็นการ จัดตั้งชั่วคราวตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยเท่านั้น อันเป็นปัญหาที่ตำรวจตระเวนชายแดน ไม่อาจหาทางแก้ไขได้ ขวัญกำลังใจ พล สมรรถภาพของตำรวจตระเวนชายแดนยังมีผลดีต่อชาติ และต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง จึงทำให้ตำรวจตระเวนชายแดนรอดพ้น ภัยพิบัติจากน้ำมือของนักการเมืองได้ สำหรับการก่อตั้งกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ฉบับลงวันที่ 9 ธันวาคม 2498 ถูกยกเลิก และให้ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเปลี่ยนชื่อเป็น “กองบัญชาการตำรวจชายแดน” ขึ้นตรง ต่อกรมตำรวจตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ฉบับลงวันที่ 27 ธันวาคม 2500 โดยมีผล

บังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2500 เป็นต้นไป ในปี พ.ศ. 2503 กองบัญชาการตำรวจชายแดน ถูกยุบ เป็นส่วนหนึ่งของกองบัญชาการตำรวจภูธร แต่เนื่องจากภารกิจของตำรวจตระเวนชายแดนไม่เหมือนกับภารกิจของตำรวจภูธร จึงเกิดปัญหาในการบังคับบัญชาและสั่งการ จึงจำเป็นต้องมีสายการบังคับบัญชาของตนเองขึ้น มีส่วนบัญชาการเรียกว่า “กองบัญชาการตำรวจภูธร (ชายแดน)” บข.ภ. (ชด.) ถึงกระนั้นก็ตาม กองบัญชาการตำรวจภูธร (ชายแดน) ก็มิได้มีการกำหนดหน้าที่ไว้ให้ถูกต้องแต่อย่างใดคงจะเห็นได้ว่า บข.ภ.(ชด.) แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายอำนวยการ และฝ่ายสนับสนุนเท่านั้นมิได้มีการกำหนดหน่วยงานย่อยแต่อย่างใด ต่อมาตำรวจชายแดนเป็นหน่วยที่จัดอยู่ในส่วนราชการของ กรมตำรวจ ตามพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการกรมตำรวจเป็นครั้งแรก โดยเป็นหน่วยงานหนึ่งของกองบัญชาการตำรวจภูธร มีส่วนบังคับบัญชาของตนเองเรียกว่า “กองบัญชาการตำรวจภูธร (ชายแดน) แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายอำนวยการ และฝ่ายสนับสนุน แต่ละฝ่ายมี 4 กองกำกับการทั้งที่ได้ประกาศในพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการ กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2503 แล้ว การจัดของกองบัญชาการตำรวจภูธร (ชายแดน) ก็ยังไม่สมบูรณ์ เพราะแต่ละกองกำกับการไม่ได้แบ่งให้ เป็นแผนกและกองร้อย ตลอดจนกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งมีประจำแต่ละเขต ก็ไม่ได้แบ่งเป็นแผนกและกองร้อยด้วยเหมือนกัน กองบัญชาการตำรวจภูธร (ชายแดน) จึงได้มีบันทึกที่ 2525/2514 ลงวันที่ 16 มิถุนายน 2514 เสนอเรื่องการขอตั้งแผนกในหน่วยงาน ภ.ชด. ต่อกรมตำรวจอีกครั้งหนึ่ง และครั้งนี้ได้เปลี่ยน คำว่า “ฝ่าย” เป็น “กอง” ด้วย

1.6 ยุคกลาง พ.ศ. 2515 – 2529

ตำรวจตระเวนชายแดน ได้กำเนิดขึ้นดังกล่าวมาแล้ว ในฐานะหน่วยงานที่สำคัญหน่วยหนึ่ง เพราะได้สละชีวิตทำการปกป้องรักษาความมั่นคงของชาติ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ จึงเป็นที่ยอมรับนับถือกันอย่างกว้างขวาง ทุกคนยอมรับในความจำเป็นของการมีหน่วยงานนี้ แต่การจัดตั้ง “หน่วย” ของตำรวจตระเวนชายแดน กลับเป็นเรื่อง “ต้องห้าม” ในทางการเมือง ดังจะเห็นได้จากบันทึกของ พล.อ.ประภาส จารุเสถียร ลงความเห็นต่อการขอตั้งกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนว่า “ยังสงสัยหลักการของตำรวจตระเวนชายแดนเพราะเป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ทหาร” เป็นต้น กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนจึงเปรียบเสมือน “ลูกผีลูกคน” ตลอดมาในที่สุดการจัดตั้งกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ก็บรรลุผลตามความมุ่งหมายโดยประกาศจัดตั้งกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 130 ลงวันที่ 22 เมษายน 2515 ในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 89 ตอนที่ 66 ลงวันที่ 25 เมษายน 2515 อำนาจหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดน ถูกกำหนดขึ้นตามระเบียบการตำรวจว่าด้วยอำนาจหน้าที่การงานในราชการกรมตำรวจ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2515 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ข้อ 21 โดยกำหนดให้ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยทั่วราชอาณาจักร ป้องกันปราบปรามการก่อความไม่สงบ และอาชญากรรมกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ ดำเนินการทางการช่วยการพัฒนาชาวเขา และประชาชนไกลคมนาคมเพื่อความมั่นคงของชาติ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยฝึกอบรมในเรื่องป้องกันปราบปราม การก่อความไม่สงบ และการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามนโยบายกรมตำรวจ ปฏิบัติร่วมกับฝ่ายทหารและส่วนราชการอื่น ๆ ในการป้องกันราชอาณาจักรปกครองบังคับบัญชาหน่วยที่อยู่ในสังกัด

1.7 พ.ศ. 2519 ปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการ และการแบ่งท้องที่รับผิดชอบ

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้พัฒนาจัดองค์การ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารมากยิ่งขึ้น คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ได้ออกคำสั่ง คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 45 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 แบ่งส่วนราชการ ภายในกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเป็น 1 กองกำกับ การ และ 7 กองบังคับการ

1.8 พ.ศ. 2520 ตชด. ขึ้นในความควบคุมทางยุทธการของฝ่ายทหาร

ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ สร 0201/35 สั่ง ณ วันที่ 2 มิถุนายน 2520 ให้ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ขึ้นในความควบคุมทางยุทธการของกองบัญชาการทหารสูงสุด ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2520 เป็นต้นมา และให้กองบัญชาการทหารสูงสุด ประสานกับกรมตำรวจ เพื่อดำเนินการให้หน่วยตำรวจตระเวนชายแดน มีมาตรฐานในด้านการจัดการฝึกยุทธโธปกรณ์ การติดต่อสื่อสาร และการส่งกำลังบำรุง เป็นอย่างเดียวหรือระบบเดียวกับทางราชการทหาร เพื่อให้สามารถปฏิบัติร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ กองบัญชาการทหารสูงสุด ได้สั่งการให้กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1 2 3 และ 4 ขึ้นในความควบคุมทางยุทธการกับกองทัพภาค 1 2 3 และ 4 ตามลำดับ กับกำลังตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งปฏิบัติการในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด ให้ขึ้นในความควบคุมทางยุทธการของกองทัพเรือ

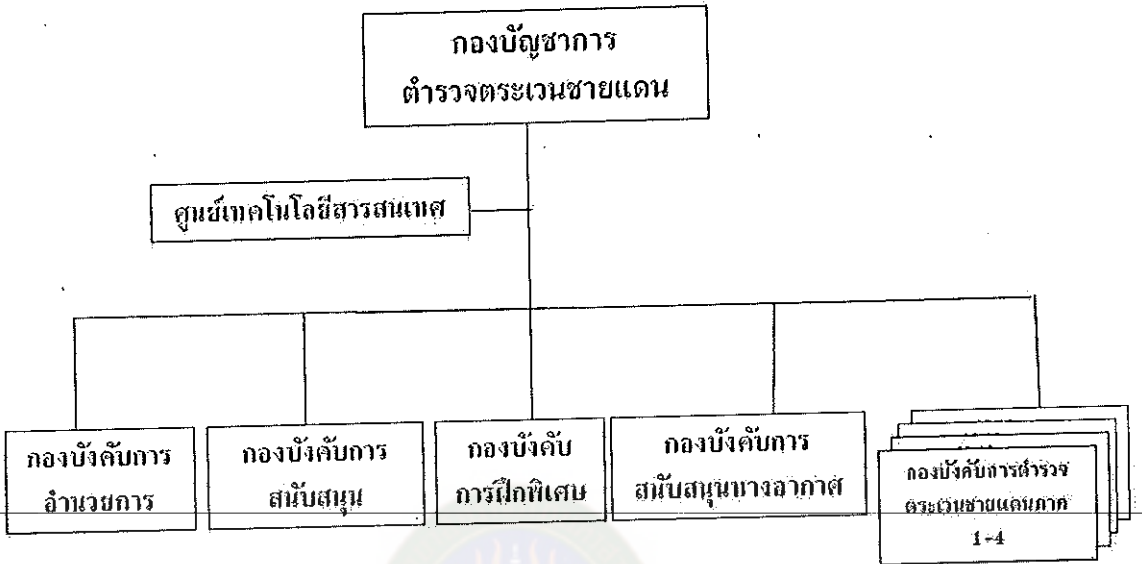
การขึ้นในความควบคุมทางยุทธการ หมายถึง สภาพการบังคับบัญชาลักษณะหนึ่ง ซึ่งหน่วยควบคุมทางยุทธการ สามารถปฏิบัติงานจนบรรลุภารกิจที่ได้รับมอบหมายหน่วยต้นสังกัดเดิมยังปกครองบังคับบัญชา และบริหารงานในสายงานปกติของหน่วยตำรวจ ตระเวนชายแดนอยู่เช่นเดิม

ภารกิจที่ฝ่ายทหารมอบหมายให้แก่หน่วยตำรวจตระเวนชายแดนปฏิบัติในปัจจุบันมี 2 ประการ คือ การป้องกันปราบปรามการก่อความไม่สงบ และการป้องกันชายแดน สำหรับการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบนั้น เป็นไปตามแผนงานประจำปีของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ในด้านการป้องกันชายแดน ฝ่ายทหารได้กำหนดพันธกิจให้ตำรวจตระเวนชายแดนปฏิบัติ เช่น การเฝ้าตรวจบริเวณสำคัญและการรายงานข่าวการลาดตระเวน คุ่มกัน และควบคุมภูมิประเทศสำคัญ การกักกันขั้วขวางงง ทบต้อได้ขึ้นต้นต่อกำลังข้าศึกต่างชาติ และกำลังไม่ปรากฏสัญชาติในพื้นที่ที่ลวงล่อธิปไตยทางดินแดนของประเทศเหล่านี้เป็นต้น รวมทั้งการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศเมื่อเกิดสภาวะสงคราม

ในด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการขึ้นในความควบคุมทางยุทธการของทหารคือ ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย เรื่องการให้ตำรวจตระเวนชายแดนขึ้นในความควบคุมทางยุทธการของทหาร พ.ศ. 2522 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2522

1.9 ตำรวจตระเวนชายแดน ปัจจุบัน

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้เสนอปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความคล่องตัว ในการปฏิบัติงาน ขจัดความซ้ำซ้อนของงาน มีกำลังพลเพียงพอในการปฏิบัติภารกิจ ตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2529 และออกเป็นพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการกรมตำรวจกระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2529 ต่อมาได้มีการแก้ไขโดยเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ใหม่ ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2539 ซึ่งถือใช้อยู่ในปัจจุบัน ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 สายบังคับบัญชาตำรวจตระเวนชายแดน

2. นโยบายเฉพาะของตำรวจตระเวนชายแดน

2.1 การดำเนินงานของตำรวจตระเวนชายแดน

นโยบายการปฏิบัติงาน กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนมีนโยบายหลักในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องตอบสนองแผนสำนักงานตำรวจแห่งชาติแม่บทและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) โดยมุ่งเน้นให้เกิดผลทางการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เป็นความสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการในปี 2545 กค.ตชด. 13 ในฐานะหน่วยงานในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนจึงมีภารกิจหลักตามแผนแม่บทของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบด้วย

2.1.1 นโยบายทั่วไป

1) การถวายความจงรักภักดีต่อองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถและพระบรมวงศานุวงศ์ ทั้งในด้านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริการถวายความปลอดภัยและภารกิจอื่น ๆ ถือเป็นภารกิจอันสำคัญยิ่งของตำรวจตระเวนชายแดนที่จะต้องดำเนินการอย่างจริงจังให้บรรลุความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การปฏิบัติงานตามคุณลักษณะเฉพาะ 3 ประการ ทั้งในคุณลักษณะทหาร คุณลักษณะตำรวจ และคุณลักษณะพลเรือน จะต้องพิจารณาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ และสถานการณ์ต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา

3) ให้ตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยงานหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติบริเวณแนวชายแดนซึ่งครอบคลุม การปฏิบัติการของหน่วยในด้านการป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม สำคัญที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ การรักษาความสงบเรียบร้อยและการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนในบริเวณแนวชายแดน

4) พื้นที่หลักในการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดน ได้แก่ พื้นที่บริเวณแนวชายแดนและพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความมั่นคง โดยถือว่ากองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนเป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามภารกิจหน้าที่

5) ใช้งานประชาสัมพันธ์ งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เป็นเครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดนอย่างกว้างขวางในทุกภารกิจตามหน้าที่ ความรับผิดชอบกับให้ความสำคัญในการปฏิบัติและพัฒนางานด้านข่าวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

6) ปรับปรุงพัฒนาศักยภาพและสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยอย่างกว้างขวางทั้งในด้านการปรับปรุงโครงสร้าง การจัดหน่วย การปรับปรุงยุทธวิธี ระบบการปฏิบัติงาน ทั้งในส่วนอำนาจการสนับสนุน ส่วนการฝึกและส่วนปฏิบัติการ ตลอดจนพัฒนาด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้ เหมาะสมกับการปฏิบัติการของหน่วยสอดคล้องกับ กระแสการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์รวมทั้งพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับต่อสภาวะ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

7) พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารให้มีประสิทธิภาพ

2.1.2 นโยบายเฉพาะ

1) งานป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน

1.1) ปฏิบัติงานสนับสนุนแนวทางของแผนยุทธศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จ

1.2) ปรับการจัดและวางกำลังในพื้นที่รับผิดชอบให้สามารถปฏิบัติงาน

ครอบคลุมพื้นที่บริเวณแนวชายแดนที่ได้รับมอบหมายอย่างกว้างขวาง

1.3) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามภารกิจของหน่วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานใน

หน้าที่ของตำรวจควบคู่ไปกับการป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน

2) งานป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ

2.1) การปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบเน้นการปฏิบัติหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานแก่องค์กรปกติ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จังหวัด และกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

2.2) ปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการขจัดเงื่อนไขทางสังคมอันอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาความมั่นคง โดยใช้งานพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน และงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เป็นเครื่องมือหลัก

2.3) จัดเตรียมความพร้อมสนับสนุนการปฏิบัติการแก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติในการควบคุมฝูงชน

3) งานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

3.1) เน้นการปฏิบัติทั้งในมาตรการการป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรม สำคัญที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงบริเวณแนวชายแดน เช่น ยาเสพติด การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง การทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า การค้าสินค้าหลบหนีศุลกากร อาวุธปืนผิดกฎหมาย อาวุธสงครามและวัตถุระเบิด

3.2) พัฒนาบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในการปฏิบัติการกิจเกี่ยวกับการถวายความปลอดภัยให้มีความชัดเจน มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3) เพิ่มบทบาทในการให้สนับสนุนหรือปฏิบัติการร่วมกับตำรวจท้องที่และตำรวจหน่วยอื่นเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย

3.4) การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินทั้งนี้โดยการปฏิบัติดังกล่าวต้องสอดคล้องกับขีดความสามารถของหน่วยและความเหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น งานปราบปราม ผู้มีอิทธิพลและอำนาจมืด งานสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการโจรกรรมรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ งานสนับสนุนการรักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาการปล้นสะดม บริเวณแนวชายแดนและงานสนับสนุน คณะกรรมการการเลือกตั้ง

4) งานพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน

4.1) งานโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารฯ งานเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่เขตบริการของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

4.2) ปรับปรุงกรอบกิจกรรมของงานตามระบบของคณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.) ให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยและ

การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์

4.3) ส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้งภัยธรรมชาติและอุบัติเหตุให้หน่วยมีขีดความสามารถทั้งในด้านการป้องกัน การกู้ภัย การใช้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูเบื้องต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกู้ภัยจะต้องสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

4.4) การฝึกอบรมประชาชนและเยาวชน จะต้องสอดคล้อง และเป็นไปตามทิศทางที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4.5) งานพัฒนาทุกรูปแบบให้มุ่งเน้นการพัฒนาแบบยั่งยืน

5) งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

5.1) พัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทางสังคม และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

5.2) ใช้การปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เป็นเครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงานในทุกภารกิจของหน่วยทั้งในด้านความมั่นคง การรักษาความสงบเรียบร้อย การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชน รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.3) การสร้างมวลชนพื้นฐานของตำรวจตระเวนชายแดน นอกเหนือจากจะต้องมุ่งเน้นให้ความสำคัญแก่องค์การจัดตั้งตามกฎหมาย และประชาชนทั่วไปแล้ว จะต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างมวลชนจากกลุ่มเด็กและเยาวชนด้วย

5.4) พัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ ทั้งภายใน และภายนอกหน่วยให้เหมาะสมกับความเจริญก้าวหน้าของระบบสื่อสารมวลชนในปัจจุบัน

6) งานพัฒนาการบริหาร

6.1) ปรับปรุงโครงสร้างการจัดหน่วยให้เหมาะสมกับภารกิจและแนวโน้มสถานการณ์ตลอดจนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสนับสนุนตำรวจท้องที่และตำรวจหน่วยอื่น

6.2) พัฒนายุทธวิธีการปฏิบัติงานในระดับหมู่และหมวดตำรวจตระเวนชายแดนให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานตามภารกิจ หน้าที่ได้ในลักษณะอเนกประสงค์ตามคุณลักษณะเฉพาะของตำรวจตระเวนชายแดนทั้ง 3 ประเภท

6.3) ปรับปรุงหน่วยฝึก ระบบการฝึก และหลักสูตรการฝึกให้สอดคล้องกับภารกิจและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ รวมทั้งเน้นการฝึกยุทธวิธีตำรวจมากยิ่งขึ้น เพื่อรองรับภารกิจ การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติบริเวณแนวชายแดน และเสริมบทบาทในการสนับสนุนฝึกรอบรมแก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติให้มีความชัดเจน

6.4) ปรับปรุงหน่วยฝึก ระบบการฝึก และหลักสูตรการฝึกให้สอดคล้องกับภารกิจของตำรวจตระเวนชายแดน โดยยึดแนวทางการสร้างความรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

6.5) นอกเหนือจากการฝึกรอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมแล้วจะต้องมุ่งเน้นการปลูกฝังด้านจริยธรรม คุณธรรม อุทิศตน และวัฒนธรรม เพื่อให้บุคลากรของหน่วยสามารถดำรงตนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข รวมถึงการสร้างค่านิยมร่วมของการเป็นตำรวจตระเวนชายแดนอย่างมีเกียรติยศเกียรติศักดิ์

6.6) การบริหารงานบุคคลจะต้องเป็นไปโดยระบบคุณธรรม และให้ความสำคัญในการดำเนินการพัฒนาข้าราชการตำรวจและครอบครัวให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อนำไปสู่สังคม ตำรวจตระเวนชายแดนที่เข้มแข็งต่อไป

6.7) พัฒนาการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตสมัยใหม่ในหน่วยงานตำรวจตระเวนชายแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสื่อสาร ระบบประมวลผลข้อมูลและเทคโนโลยีด้านอาวุธ ยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งให้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบเพื่อรองรับเทคโนโลยีดังกล่าว

6.8) พัฒนาระบบงานธุรการระดับหน่วยให้มีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับแนวความคิดในการปฏิรูประบบราชการ

6.9) พัฒนาระบบและบุคลากรในด้านการติดตามประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ

2.2 การแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบ

การแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบ ให้กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1-4 ดังนี้ (ขนาด ทพช. 2549 : 23 - 26)

2.2.1 กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 1 มีเขตอำนาจ การรับผิดชอบและเขตพื้นที่การปกครองในกรุงเทพมหานคร จังหวัดกาญจนบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชัยนาท ตราด นครนายก นครปฐม ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ระยอง ราชบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม

สมุทรสาคร สระแก้ว สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี และอ่างทอง

2.2.2 กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 2

มีเขตอำนาจการรับผิดชอบและเขตพื้นที่การปกครองในจังหวัด กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อุบลราชธานี และ อำนาจเจริญ

2.2.3 กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 3

มีเขตอำนาจการ รับผิดชอบและเขตพื้นที่การปกครองในจังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี

2.2.4 กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 4

มีเขตอำนาจการ รับผิดชอบและเขตพื้นที่การปกครองในจังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นครราชสีมา ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สตูล สงขลา และสุราษฎร์ธานี

3. กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124

3.1 ประวัติ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124

กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 ขึ้นการบังคับบัญชาต่อ กองกำกับการ ตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 อำเภอรัฐประเศ จังหวัดปราจีนบุรี ที่ตั้งเดิมเป็น ที่ตั้งของ หมวดตำรวจตระเวนชายแดนที่ 208 มีเนื้อที่ประมาณ 21 ไร่เศษ โดยมี ร.ต.ต.ปัญญา สรณะพานิช ขสขณะนั้น เป็นผู้บังคับหมวด สภากงมิประเทศ โดยทั่วไปเป็นป่าโปร่ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2508 หน่วยเหนือได้ยกฐานะขึ้นเป็น พื้นที่ปฏิบัติการ ด้าน กองร้อย 1 ตำรวจตระเวน ชายแดน และในปี พ.ศ. 2510 สถานการณ์ชายแดนด้าน อำเภอดาพระยา มีโจรผู้ร้ายข้ามแดน เข้ามาทำการปล้นราษฎรในพื้นที่ ตามแนวชายแดนไทย/กัมพูชา เป็นประจำ ประกอบกับท่าที ของประเทศกัมพูชา ไม่เป็นที่น่าไว้วางใจ และกำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน ด้านอำเภอดาพระยาไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ เพื่อคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของราษฎร ได้ทั่วถึง หน่วยเหนือจึงมีนโยบายขยายกำลังพล ของตำรวจตระเวนชายแดน ให้เข้ามาปฏิบัติ หน้าที่ ในพื้นที่ดังกล่าวให้มากขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยมีประสิทธิภาพ และทันต่อ

เหตุการณ์ จึงได้จัดตั้ง กองร้อย 1 ตำรวจตระเวนชายแดน ขึ้นที่อำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี โดยมี ร.ต.อ. เถลิ้ม โสคาบัน เป็นผู้บังคับด้าน หรือผู้บังคับกองร้อย เป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติงานต่อมา เมื่อวันที่ 12 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2529 ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 14 พ.ศ. 2529 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ หน้า 5 เล่มที่ 103 ตอนที่ 176 ลง 13 ตุลาคม 2529 ให้มี ผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 12 ธันวาคม 2529 เป็นต้นไป โดยได้เปลี่ยนจาก กองร้อย 1 ตำรวจตระเวนชายแดน เป็นกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 ในปีพุทธศักราช 2543 กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างที่ทำการ และอาคารบ้านพักใหม่ ให้กับข้าราชการตำรวจในสังกัด ปฏิบัติหน้าที่ราชการ และเป็นที่พักอาศัย ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 150 ไร่ มีบริเวณติดต่อกับส่วนราชการต่าง ๆ ในพื้นที่ดังนี้

ทิศเหนือ จด โรงเรียนอนุบาลตาพระยา

ทิศใต้ จด โรงเรียนตาพระยา

ทิศตะวันออก จด ถนนธนวิถี

ทิศตะวันตก จด หมู่บ้านปางกลาง

กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 ได้รับอนุมัติจากหน่วยเหนือให้เคลื่อนย้ายสถานที่ทำการเก่า มาประจำการที่สถานที่ทำการแห่งใหม่ ตั้งแต่วันที่ 9 มกราคม 2535 จนถึงปัจจุบัน

3.2 ที่ตั้ง กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124

กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 ตั้งอยู่เลขที่ 710 หมู่ 1 บ้านตาพระยา ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

3.3 อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับกองทัพนาคที่ 2 จังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันออก ติดต่อกับประเทศกัมพูชา

ทิศใต้ ติดต่อกับกิ่ง อ. โคกสูง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอวัฒนานคร

3.4 พื้นที่รับผิดชอบ สามารถแยกเป็นสองส่วนดังนี้

3.4.1 พื้นที่ส่วนหน้า ประกอบด้วยหมู่บ้านตามแนวชายแดน 3 หมู่บ้าน

1) บ้านร่มไทร ตำบลทัพเสด็จ อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

2) บ้านคลองแวง ตำบลทัพเสด็จ อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

3) บ้านเนินสมบูรณ ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว

3.4.2 พื้นที่ส่วนใน รับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ ตำบลทัพไทย ตำบลทัพราช ตำบลตาพระยา ตำบลทัพเสด็จ ตำบลโคกสถาน และพื้นที่บางส่วนของอำเภอวัฒนานคร

3.5 ภารกิจ

3.5.1 งานป้องกันชายแดน

- 1) จัดตั้ง ร้อย ฉก.ตชด.124 ขึ้นที่ บ.คลองแสง ต.ทัพเสด็จ อ.ตาพระยา ขึ้นควบคุมทางยุทธการ กับ ฉก.ตชด. 12
- 2) วางกำลังรับผิดชอบพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายตามแนวชายแดนทำการ ลว. ฝ้าตรวจ ระวังป้องกัน ยับยั้งรั้งหน่วง สกัดกั้นการแทรกซึมและรุกล้ำอธิปไตยของฝ่ายตรงข้าม ปรามปรามขบวนการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ พร้อมทั้งจัดชุดเคลื่อนที่เร็วสำหรับแก้ปัญหาของหน่วยตามสถานการณ์
- 3) เตรียมปรับกำลังเพื่อปฏิบัติตามแผนเผชิญเหตุของหน่วยควบคุมทางยุทธการเมื่อได้รับคำสั่ง

3.5.2 การรักษาความมั่นคงภายใน

- 1) จัดมว.มขส.ดำเนินการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนเพื่อความมั่นคงภายใน มุ่งเน้นงานด้านการข่าว ยุทธการและกิจการพลเรือน โดยใช้การประชาสัมพันธ์ ชุมชนมวลชนสัมพันธ์เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการ
- 2) จัดตั้งด่านตรวจ,จุดตรวจและด่านสกัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบเพื่อสกัดกั้นป้องกันและปรามปรามยาเสพติด,อาวุธสงคราม,โจรกรรมรถยนต์,สินค้าหลบหนีภาษี,หลบหนีเข้าเมืองและอาชญากรรม สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง) ประสานอำนาจความสะกดและสนับสนุนหน่วยราชการในพื้นที่

3.6 การจัด/การวางกำลัง

จัดตั้ง ร้อย ฉก.ตชด.124 เพื่อรับผิดชอบพื้นที่ปฏิบัติการป้องกันอธิปไตยตามแนวชายแดนไทย/กัมพูชา จากหน่วยควบคุมทางยุทธการ (ฉก.ตชด.12) มีพื้นที่กว้างด้านหน้า 16 กม. ตั้งแต่ จต.ต. 13 บ.ร่มไทร ต.ทัพเสด็จ (รอยต่อ ร้อย ฉก.ตชด.127) ถึง จต.ต. 27 บ.เนินสมบูรณ ต.ตาพระยา ฯ รอยต่อ ร้อย ฉก.ตชด.125) โดยการจัดกำลังจาก ร้อย ตชด.124 ประกอบกำลัง 3 มว. ตชด.และ 1 ว.สสน. (รก.วี 150 จำนวน 2 คน) ตั้งรับหน้าและวางไว้ใน

ลักษณะเป็นจุดเฝ้าตรวจ 15 จุด.ต. การปฏิบัติแต่ละจุดตรวจด้วยการวางกำลัง ออก ลว.เชื่อมจุดตรวจพร้อมทั้งจัดกำลังออกคัดคุ้มตามช่องทางสำคัญอย่างต่อเนื่อง

3.7 การดำเนินงาน

กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 เป็นอีกหน่วยของตำรวจตระเวนชายแดน ที่ได้มีการดำเนินหน้าที่ โดยที่ผ่านมามีตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 มีการปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกับตำรวจอื่นหลายประการ มีหน้าที่เสมือนรั้วของชาติ และเป็นแนวป้องกันด่านแรกในการปกครองอธิปไตยของชาติไทย ในการปฏิบัติภารกิจดังกล่าวนี้ เพื่อตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนป่าเขาท้องถื่นทุรกันดาร พบเห็นประชาชนผู้เดือดร้อน เกี่ยวกับการครองชีพ และโรคภัยไข้เจ็บเป็นจำนวนมาก ตำรวจตระเวนชายแดนได้ให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะสามารถช่วยเหลือได้ เช่น แจกอาหาร เสื้อผ้า ให้การรักษาพยาบาล ผู้เจ็บป่วย แนะนำการประกอบอาชีพ รวมทั้งการจัดการศึกษาอีกด้วย และยังได้มีการปฏิบัติหน้าที่ การป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยชายแดน เช่น การตรวจจับกุมยาเสพติด ตรวจยึด รถจักรยานยนต์ รถยนต์ การจับกุมคนหลบหนีเข้าเมือง การตรวจจับอาวุธผิดกฎหมาย การตรวจสินค้าหลบหนีศุลกากร การตรวจวัดอุระเบิด การรักษาความสงบในหมู่บ้าน การพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน ชุมชน การป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายเฉพาะของกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานวิจัยแล้ว พบว่ายังไม่เคยมีนักวิชาการคนใดศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายเฉพาะของกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนไว้ ดังนั้นจึงขอเสนอผลงานวิจัยที่ใกล้เคียง ดังนี้

ศวกิจ ศรีปีดลา (2528 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การแบ่งความรับผิดชอบและการจัดสิ่งจูงใจในการทำงานกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าการจัดลำดับค่าผลลัพธ์ของการทำงานกลุ่มที่ให้ค่าผลลัพธ์การทำงานสูงสุด คือ การทำงานกลุ่มแบบแบ่ง-เสริม ซึ่งเป็นแบบที่มีการแบ่งหน้าที่และจัดสรรสิ่งจูงใจแบบเสริมกัน เมื่อแยกพิจารณาองค์ประกอบของผลลัพธ์การทำงานที่ละเอียดคือ บรรยากาศการทำงาน และความพอใจในการทำงานพบว่า การทำงานกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่การงานก่อนลงมือทำงาน ให้ค่าผลงานที่สูงกว่าการทำงานกลุ่ม โดยไม่มี

การแบ่งหน้าที่การงานก่อนลงมือทำงาน ส่วนค่าผลลัพธ์ด้านบรรยากาศการทำงาน และความพอใจในการทำงานนั้นส่วนใหญ่แปรไปตามระบบการจัดสรรสิ่งจูงใจ คือ พบว่าการทำงานกลุ่มที่มีการจัดสรรสิ่งจูงใจแบบเสริมกัน ให้ค่าบรรยากาศการทำงานและค่าความพอใจในการทำงานสูงกว่าการทำงานกลุ่มที่มีการจัดสรรสิ่งจูงใจแบบขัดกัน

ขนาด ทิพย์วงศ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยในการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดนชั้นประทวน ในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13

1) ตำรวจตระเวนชายแดนชั้นประทวนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 มีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านต่างๆในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง โดยมีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านนโยบายและการบริหารเพียงด้านเดียวที่เห็นด้วยมาก ส่วนอีก 7 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง 2) ตำรวจตระเวนชายแดนชั้นประทวนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 ที่มีอายุ ระดับชั้นยศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน 3) ตำรวจตระเวนชายแดนชั้นประทวนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านความรับผิดชอบ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตการทำงาน รายได้ และสวัสดิการและด้านสภาพการทำงานแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยที่เหลือด้านนโยบายและการบริหาร ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานและด้านความยุติธรรมในการทำงาน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 4) ตำรวจตระเวนชายแดนชั้นประทวนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 ที่มีระยะเวลารับราชการ สถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตการทำงานแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยที่เหลืออีก 7 ด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 5) ตำรวจตระเวนชายแดนชั้นประทวนในสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 13 ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตการทำงานแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยที่เหลืออีก 7 ด้าน มีความคิดเห็นในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

วิบูลย์ วงศ์ก้อม (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยความพึงพอใจของประชาชนในเทศบาลเมืองมหาสารคามต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ พบว่า

1. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเปรียบเทียบระดับความพึง

พอใจของประชาชน โดยจำแนกไปตามที่อยู่อาศัย พบว่า ประชาชนมีระดับความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

2. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของตำรวจ เมื่อจำแนกไปตามรายด้าน คือ ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน การสร้างความร่วมมือจากชุมชน และความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน ส่วนความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยมีหนึ่งด้าน คือ ความเสมอภาคในการปฏิบัติงาน

3. เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในด้านต่าง ๆ เมื่อจำแนกไปตามเขตที่อยู่อาศัย พบว่า ประชาชนที่มีเขตอาศัยต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของกรมตำรวจแตกต่างกันในด้านความพึงพอใจต่อความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชน ชานเมือง มีระดับความพึงพอใจสูงกว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนแออัด และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนหนาแน่น ส่วนความพึงพอใจในด้านอื่น ๆ อีก 4 ด้าน คือ ความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ความเสมอภาคในการปฏิบัติงาน และการสร้างความร่วมมือจากชุมชน และประชาชนที่อยู่ในเขตอาศัยต่าง ๆ กัน มีระดับความพึงพอใจต่างกัน

ชัยพงษ์ โชติวรรณ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้/เดือน ตำแหน่งหน้าที่การงาน ลักษณะการมาติดต่อของประชาชน และความถี่ในการมาติดต่อราชการของสถานีตำรวจ ไม่มีความสัมพันธ์กับความเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และปัจจัยด้านเวลา ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น ลักษณะชุมชนที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์กับความเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

นนท์ ภักดีพันธ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภายใต้โครงการสถานีตำรวจเพื่อประชาชน พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภายใต้โครงการสถานีตำรวจเพื่อประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภายใต้โครงการสถานีตำรวจเพื่อประชาชน พบว่า ประชาชนเพศชายและ

หญิงมีความพึงพอใจต่อการให้บริการไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการแตกต่างกัน

สัญญา ถิ่นขาม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติงานของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การปฏิบัติงานของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า โดยรวมเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้นำมากล่าวไว้ สรุปได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง และที่มีอายุ ระดับการศึกษา แตกต่างกัน ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาวิจัยต่อไป เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายเฉพาะของกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 อยู่ในระดับสูงขึ้นและทำให้การปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายเฉพาะของกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 124 ไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันที่มีอายุ ระดับการศึกษา ให้มีการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับเดียวกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของประชากรไว้ 3 อย่างได้แก่

1. สถานภาพสมรส
2. อายุราชการ
3. ชั้นยศ

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบตัวแปรตาม โดยการนำแนวนโยบายเฉพาะในการกิจหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดนเป็นกรอบการวิจัย ซึ่งปรับปรุงให้เข้ากับลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่ 6 ด้าน ตามแผนภูมิที่ 2

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

